Norconsult Sverige

Miljökonsekvensbeskrivning

Fördjupad översiktsplan för Markaryds centralort, Markaryds kommun

Samrådshandling 2025-05-28

Revision: 2 Datum: 2025-05-28

Norconsult

Revision	Datum	Beskrivning	Upprättad av	Granskad av	Godkänd av
1	2025-04-22	Handling för granskning	Sandra Bidgoli	Cecilia Flygare	Cecilia Flygare
2	2025-05-28	Samrådshandling	Sandra Bidgoli	Cecilia Flygare	Cecilia Flygare

Sammanfattning

I Markaryds kommun finns en efterfrågan på bostads- och verksamhetsmark och kommunens gällande översiktsplan pekar ut Markaryds tätort som ett område där behov finns att göra en fördjupning av gällande översiktsplan. Detta för att mer fördjupat kunna studera och föreslå utveckling av bostäder, verksamheter, grönstruktur och infrastruktur. Majoriteten av bebyggelsen inom tätorten är enfamiljshus och orten skulle behöva en större blandning av bostadsstorlekar och ägandeformer för att möjliggöra omflyttning och blandning av åldersgrupper och bakgrund.

Miljö- och byggenheten fick år 2023 uppdraget att ta fram en fördjupad översiktsplan (FÖP) för Markaryds tätort. Målåret för översiktsplanen är år 2050 och syftet är att skapa ett planeringsunderlag som är aktuellt över en längre tid och som tar upp de väsentliga ämnena för en fortsatt god och hållbar utveckling av Markaryds markanvändning.

Miljöbedömningsprocess och MKB
Planer och program som kan medföra betydande miljöpåverkan ska miljöbedömas enligt miljöbalkens 6 kapitel. Miljöbedömningen är en process som syftar till att integrera miljöaspekter i planen eller programmet så att en hållbar utveckling främjas. Samråd med myndigheter, särskilt berörda, allmänhet och berörda organisationer utgör en del av miljöbedömningsprocessen. Markaryds kommun har den 19 november 2024 genomfört samråd om miljökonsekvensbeskrivningens inriktning och innehåll. Avgränsningssamrådet genomfördes med Länsstyrelsen i Kronobergs län.

Bedömning av planförslagets miljöeffekter
Aktuell miljökonsekvensbeskrivning har genomförts för att analysera och bedöma effekter på människors hälsa och miljön som kan komma uppstå vid ett genomförande av planförslaget. Sex miljöaspekter har analyserats och bedömts:

Miljöaspekt	**Planförslag**
Landskapsbild	*Försumbara effekter*
Naturmiljö	*Negativ effekt*
Kulturmiljö	*Risk för negativ effekt*
Yt- och grundvattenkvalitet	*Försumbara effekter*
Risk för översvämning	*Risk för negativ effekt*
Hushållning med naturresurser	*Risk för negativ effekt*

Utifrån en sammanvägning av samtliga bedömda miljöaspekter bedöms utvecklingen i ett nollalternativ medföra likvärdiga negativa effekter än föreslagen markanvändning i den fördjupade översiktsplanen. I jämförelse med planförslaget är osäkerheten dock större vid bedömningen av nollalternativet då alternativet saknar en konkret vägledning för var i tätorten den förväntade utvecklingen sker inom Markaryds kommun.

Föreslagen markanvändning har bedömts medföra *Negativa effekter* för aspekten Naturmiljö. Detta utifrån att skogsmark avverkas som hyser funktioner gynnsamma för den biologiska mångfalden. En utveckling och förtätning av bostäder kan komma inskränka på rådande strandskydd, vilket kan påverka livsvillkor för djur- och växtlivet på land och i vatten. Då ingen naturvärdesinventering utförts för planområdet går det ej att bekräfta omfattningen av effekterna i denna tidiga del av processen.

Risk för negativa effekter bedöms uppstå för aspekterna Kulturmiljö då fornlämningar och idag okända fornlämningar kan komma att påverkas i planförslaget. Utifrån planens ställningstagande att värna och bevara kommunens kulturvärden, bedöms det finnas goda möjligheter för hänsyn och anpassning till fornlämningar och kulturmiljöer i det fortsatta arbetet.

Bostäder föreslås vid strandnära områden, men det är positivt att bebyggelse inte ska tillåtas i lågpunkter eller instängda områden. Det är viktigt att ta hänsyn till översvämningsrisker i samband med kommande detaljplanering. En klimatplan ska upprättas som ska vara vägledande vid utformning och anpassning av nya bostäder vid riskutsatta områden.

Planförslaget utgår från förtätning av bostäder och verksamhetsområden som är positiv för den kommunala hushållningen. Inga förändrad eller ny markanvändning sker inom jordbruksmark och ställningstaganden i planen är att se natur- och kulturmiljöer som en tillgång vid planering av bostäder och verksamheter. Däremot exploateras skogsmark, men den utgör endast en liten del av den totala ytan som finns inom kommunen. Även torvmark riskerar påverkas av planförslaget, men det bedöms finnas möjlighet att undvika påverkan i det fortsatta arbetet med detaljplan.

Försumbara effekter bedöms uppstå för aspekterna Landskapsbild och Yt- och grundvattenkvalitet. Komplettering av verksamheter sker vid idag redan verksamhets- och infrastrukturpåverkade, varför ingen större påverkan på landskapsbilden bedöms uppstå. Det är positivt att ett kommunalt kulturmiljöprogram föreslås tas fram som underlättar för att synliggöra, bevara, utveckla och ta tillvara kulturhistoriskt värdefulla miljöer. Planerad markanvändning bidrar till att andelen hårdgjord yta inom kommunen ökar och ökad mängd förorenat dagvatten som behöver hanteras. Planen strävar efter en dagvattenhantering som tar hänsyn till klimatförändringar, minimering av miljöskadliga ämnen och som gestaltas väl.

Uppföljning
En fördjupad översiktsplan tas fram i ett tidigt skede i planeringen av ny bebyggelse och infrastruktur och är av en mer strategisk art. Miljökonsekvensbeskrivningens detaljeringsgrad är vald med hänsyn till planens översiktliga nivå och det tidiga skedet av beslutsprocessen. Vid detaljplaneläggning avgörs hur mark och vatten används inom ett område och genom planbestämmelser kan användningen regleras. Miljöbedömningen utgör dock ett underlag för att i efterföljande planarbete genomföra anpassningar och åtgärder för att förebygga, minimera eller förhindra negativa effekter på miljön. Förslag på åtgärder är framför allt kopplade till områdets vatten-, natur- och kulturmiljö samt torv- och skogsmark. Följande frågeställningar bedöms viktiga att beakta:

- Påverkas områden som omfattas av biotopskyddsbestämmelserna av planförslagets åtgärder? Åtgärder som kan skada naturmiljön i biotopskyddade miljöer behöver dispens från biotopskyddet.
- Anmälan enligt miljöbalken, exempelvis anmälan eller tillstånd om vattenverksamhet om åtgärderna kräver arbete i vatten eller anmälan för samråd för åtgärder som väsentligt förändrar naturmiljön (12:6-samråd).
- Utifrån områdets fornlämningsbild kan länsstyrelsen komma att meddela att arkeologiska insatser krävs. För att inte hamna i förseningar i planarbetet bör samråd med länsstyrelsen tas i god tid.
- Om eventuella markarbeten i anslutning till potentiellt förorenade områden blir aktuellt kan det bli aktuellt med en anmälan enligt 28 § förordningen (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd.
- Viss utveckling föreslås i områden som präglas av blöta miljöer med sumpskog och torvmark där åtgärder och verksamheter i vatten kan bli aktuella (vattenverksamhet enligt 11 kap. 3 § MB).

Pågående klimatförändringar behöver också beaktas i planeringen då ett varmare klimat kan medföra risker som vi idag inte kan förutse. För att minska sårbarheten i samhället och öka anpassningen till ett förändrat klimat krävs en ökad beredskap för att hantera till exempel högre översvämningsnivåer och intensiva skyfall.

Innehåll

Sammanfattning **2**

1 Inledning **5**
1.1 Bakgrund och syfte 5
1.2 Lagstiftning 5

2 Miljökonsekvensbeskrivningens syfte och metod för bedömning **7**
2.1 Syfte 7
2.2 Metod 7
2.3 Bedömningsgrunder 8

3 Avgränsning av MKB **11**
3.1 Samråd om avgränsning 11

4 Gällande planer och program **15**
4.1 Översiktsplan (2022) 15
4.2 Detaljplaner 15

5 Alternativ **16**
5.1 Planförslaget 16
5.2 Nollalternativet 18

6 Redovisning och bedömning av betydande miljöeffekter **19**
6.1 Landskapsbild 19
6.2 Naturmiljö 20
6.3 Kulturmiljö 22
6.4 Yt- och grundvattenkvalitet 27
6.5 Risk för översvämning 28
6.6 Hushållning med naturresurser 31

7 Samlad miljöbedömning **34**
7.1 Nollalternativet 34
7.2 Planförslaget 35
7.3 Uppfyllelse av miljömål 37

8 Fortsatt arbete och uppföljning **38**

9 Referenser **39**

1 Inledning

Detta avsnitt innehåller en översiktlig beskrivning av bakgrunden till framtagande av fördjupad översiktsplan för Markaryd centralort och varför en miljökonsekvensbeskrivning tas fram.

1.1 Bakgrund och syfte

Markaryds kommun ligger i sydvästra delen av Sverige, på gränsen mellan Kronobergs och Skåne län. Markaryd är centralort och största tätorten i kommunen som har drygt 10 000 invånare. Här finns väl utvecklad offentlig och kommersiell service med goda rekreations- och kommunikationsmöjligheter - E4 går utanför tätorten i nord-sydlig riktning och riksväg 15 passerar norr om tätorten i öst-västlig riktning. Genom tätorten sträcker sig också järnvägen, Markarydsbanan. Inom en timmes räckhåll nås de större städerna Halmstad och Helsingborg. Kvaliteterna som Markaryd omgärdas av - grönområden, sjöar och vattendrag - innebär både möjligheter och begränsningar för en vidare utveckling av kommunen.

1.1.1 Utveckling av Markaryd centralort

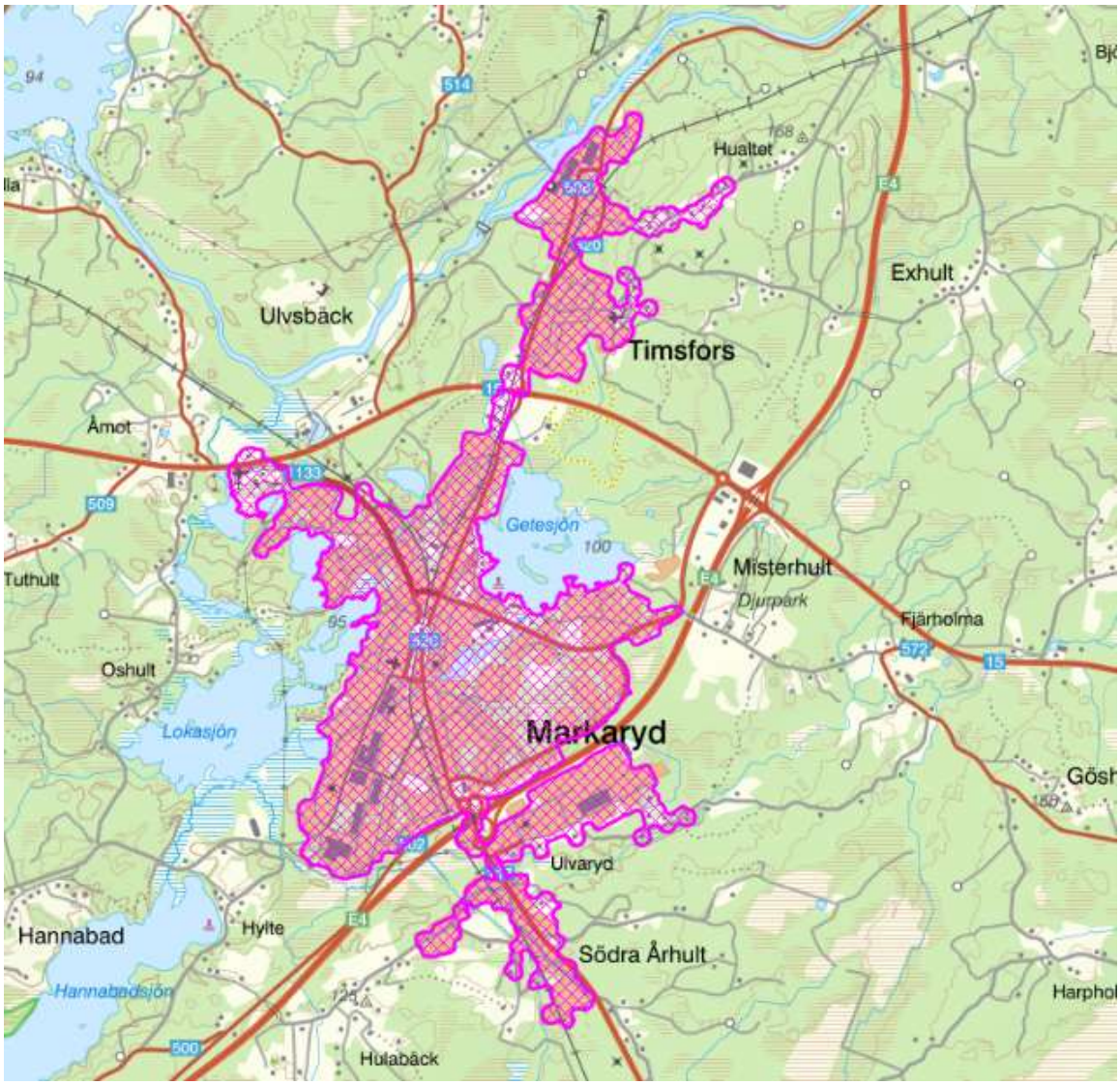
Majoriteten av bebyggelsen inom orten är enfamiljshus och orten har ett stort behov av större blandning av bostadsstorlekar och ägandeformer för att möjliggöra omflyttning och blandning av åldersgrupper och bakgrund. För att mer fördjupat studera och föreslå utveckling av bostäder, verksamheter, grönstruktur och infrastruktur har den nuvarande kommunomfattande översiktsplanen från 2022 särskilt pekat ut behovet av att ta fram en fördjupad översiktsplan (FÖP) som ska visa på inriktningen för den långsiktiga utvecklingen av den fysiska miljön i Markaryds tätort. I en FÖP kan kommunen mer i detalj vägleda utvecklingen och skapa tydligare ställningstaganden för områden där det finns behov för detta. Eftersom en fördjupad översiktsplan utformar huvuddragen inom en avgränsad del av kommunen har kommunen också möjlighet att inom dessa specificerade områden göra avvägningar mellan olika intressen. Genom den helhetsbild som den fördjupade översiktsplanen ger över tätorten ska framtida beslut bli mer förutsägbara för kommuninvånare, fastighetsägare, exploatörer och näringsidkare.

Liksom den kommuntäckande översiktsplanen är den fördjupade översiktsplanen endast vägledande. Juridiskt bindande reglering sker genom detaljplaner, områdesbestämmelser, förhandsbesked och bygglov. Vid varje enskild prövning ska dock förhållandet till översiktsplanen redovisas, för att säkerställa att kommunens övergripande syften med mark-och vattenanvändningen efterlevs. Den fördjupade översiktsplanen är alltså det första steget i en omfattande planerings- och utbyggnadsprocess för att utveckla en attraktiv och hållbar stads- och landsbygdsmiljö.

1.2 Lagstiftning

Enligt miljöbalken (MB) ska kommunen göra en strategisk miljöbedömning när en plan eller ett program ska upprättas eller ändras. Den strategiska miljöbedömningens första steg är att undersöka om genomförandet av planen eller programmet kan antas medföra en betydande miljöpåverkan. Om så är fallet ska en miljökonsekvensbeskrivning (MKB) tas fram. Genomförandet av en översiktsplan antas i regel alltid medföra en betydande miljöpåverkan.

Denna miljökonsekvensbeskrivning har upprättats i enlighet med miljöbedömningsförordningen (2017:966). Miljökonsekvensbeskrivningen ska definiera, beskriva och bedöma den betydande miljöpåverkan som planens genomförande kan antas medföra. Innan en myndighet eller kommun bestämmer omfattningen av och detaljeringsgraden för miljökonsekvensbeskrivningen, ska myndigheten eller kommunen samråda med den eller de kommuner och länsstyrelser som berörs av planen eller programmet. Se vidare kapitel 3.1.

Figur 1. Översiktskarta Markaryds kommun. Källa: Markaryds kommun.

2 Miljökonsekvensbeskrivningens syfte och metod för bedömning

2.1 Syfte

Miljökonsekvensbeskrivningens övergripande syfte är att integrera miljöaspekter i aktuell plan så att en hållbar utveckling främjas. Detta sker genom att identifiera, beskriva och bedöma den betydande miljöpåverkan som förslaget kan ge vid ett genomförande av planen.

2.2 Metod

I kapitel 7 beskrivs och bedöms effekter av planförslaget för de miljöaspekter som bedömts utgöra en betydande miljöpåverkan. Jämförelse görs sedan med det framtagna nollalternativet. För att beskriva och värdera de förändringar som kan uppstå vid ett genomförande av den fördjupade översiktsplanen används bedömningsgrunder. Dessa kan bland annat utgöras av vedertagna miljökvalitetsmål, miljökvalitetsnormer för yt- och grundvatten och lagstiftning som reglerar till exempel strandskydd och riksintressen. I aktuell MKB förekommer områden som omfattas av riksintresse. Ingen ny markanvändning föreslås i den fördjupade översiktsplanen som bedöms skada eller på annat sätt påverka berörda riksintresseområden.

För varje miljöaspekt görs en översiktlig redovisning av miljöeffekterna som kan uppstå i enlighet med bedömningsskalan i Figur 2 och en bedömning huruvida den fördjupade översiktsplanen främjar eller motverkar miljökvalitetsmål, vilket redovisas i kapitel 9.1 Uppfyllelse av miljömål.

Negativa effekter	Den fördjupade översiktsplanens utvecklingsinriktning medför en negativ effekt på människors hälsa eller miljön.
Risk för negativa effekter	Den fördjupade översiktsplanens utvecklingsinriktning riskerar att medföra negativ effekt på människors hälsa eller miljön. Utfallet beror på faktorer som i detta skede kan vara svåra att förutse eller som kommunen inte har rådighet över.
Positiva effekter	Den fördjupade översiktsplanens utvecklingsinriktning bidrar till en förbättring av människors hälsa eller miljön.
Möjlighet till positiva effekter	Den fördjupade översiktsplanens utvecklingsinriktning kan bidra till en förbättring av människors hälsa eller miljön. Utfallet beror på faktorer som i detta skede kan vara svåra att förutse eller som kommunen inte har rådighet över.
Inga/försumbara effekter	Den fördjupade översiktsplanens utvecklingsinriktning medför inga eller knappt märkbara effekter på människors hälsa eller miljön.

Figur 2. Bedömningsskala.

2.3 Bedömningsgrunder

2.3.1 Strandskydd

Enligt 7 kap. MB omfattas hav, insjöar och vattendrag av strandskydd. Syftet med strandskyddet är att långsiktigt trygga förutsättningarna för allemansrättslig tillgång till strandområden och bevara goda livsvillkor för djur- och växtlivet på land och i vatten. Det generella strandskyddet utgörs av ett strandskyddsområde vilket omfattar land- och vattenområdet intill 100 meter från strandlinjen vid normalt medelvattenstånd. Länsstyrelsen får i enskilda fall besluta att utvidga strandskyddsområdet till högst 300 meter från strandlinjen om det behövs för att säkerställa något av strandskyddets syften.

En kommun får i en detaljplan upphäva strandskyddet för ett område om det finns särskilda skäl för det och om intresset av att ta strandskyddsområdet i anspråk på det sätt som avses med planen väger tyngre än strandskyddsintresset. I vissa fall kan även länsstyrelsen besluta om upphävande eller dispens.

Planområdet berör flera vattenområden som omfattas av beräknat strandskydd (100 meter), se Figur 3. De större vattendrag som omfattas av strandskyddet är Lokasjön, Skärsjön, Byasjön och Getesjön. Kring vattendragen planeras utvecklingsområden för bostadsbebyggelse och grönstruktur. Inom dessa områden kan strandskyddet komma att upphävas genom framtida detaljplanearbeten om särskilda skäl finns och intresset av att ta områdena i anspråk på det sätt som avses med planerna väger tyngre än strandskyddets syften.

2.3.2 Vattenskyddsområden

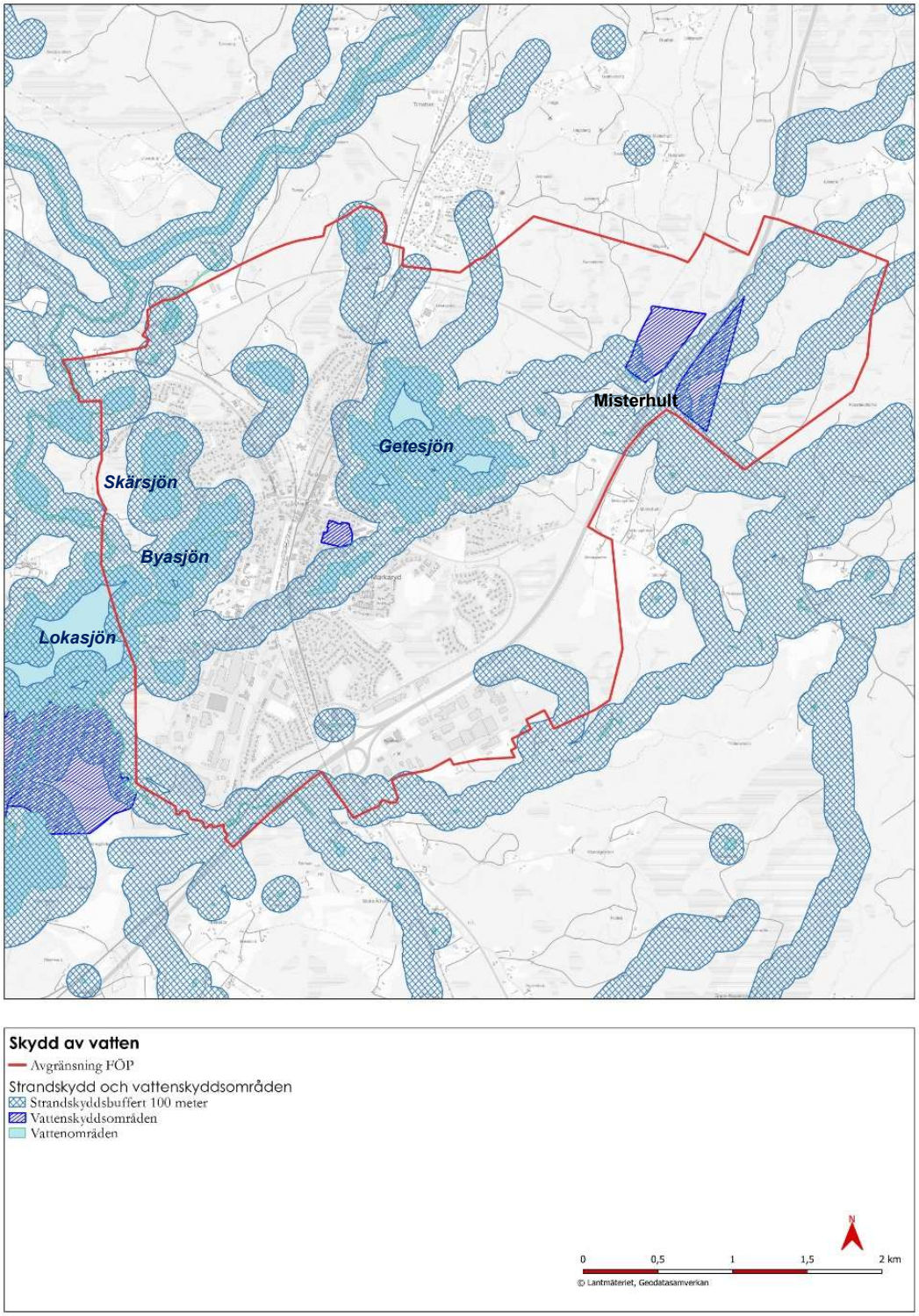
I enlighet med miljöbalken får ett mark- eller vattenområde förklaras som vattenskyddsområde av länsstyrelsen eller kommunen. Syftet med vattenskyddsområden är att skydda grund- eller ytvattentillgångar som nyttjas eller kan antas komma att nyttjas som vattentäkter mot till exempel verksamheter eller åtgärder som kan orsaka föroreningar. När vattenskyddsområden inrättas ska länsstyrelsen eller kommunen meddela föreskrifter om inskränkningar i rätten att förfoga över fastigheterna inom området för att tillgodose syftet med vattenskyddsområdet.

Inom planområdet finns tre inrättade vattenskyddsområden, ett i centrala Markaryd och två vid Misterhult, se Figur 3. För dessa gäller särskilda föreskrifter som ska beaktas vid planläggning av områdena, bland annat gäller att etablering och drift av tillståndspliktig- och anmälningspliktig miljöfarlig verksamhet är förbjuden inom de två vattenskyddsområdena vid Misterhult. För vattenskyddsområdet vid Östergatan får miljöfarlig verksamhet som innebär risk för förorening av yt- eller grundvatten inte etableras inom området. Föreskrifterna begränsar även användning av kemiska produkter inom områdena samt hur spill- och dagvatten ska hanteras. Dispens från föreskrifterna får endast ges om det är förenligt med föreskrifternas syfte.

2.3.3 Miljökvalitetsnormer

Miljökvalitetsnormer (MKN) är nationellt fastställda juridiska styrmedel för att bedöma och begränsa miljöpåverkan från verksamheter som medför effekter på omgivningen. MKN ska grunda sig på vetenskapliga kriterier och spegla vad människan och naturen tål utan hänsyn till ekonomiska och tekniska förhållanden, det vill säga det önskade miljötillståndet. Bestämmelserna om MKN återfinns i miljöbalkens femte kapitel.

Miljökvalitetsnormer finns i dagsläget för vattenförekomster (yt- och grundvatten), omgivningsbuller, utomhusluft, fisk- och musselvatten samt havsmiljön. För denna MKB är miljökvalitetsnormer för grund- och ytvattenförekomster relevanta vilka redovisas i kapitel 6.4. Yt- och grundvattenkvalitet.

Figur 3. Sjöar och vattendrag som omfattas av strandskydd samt vattenskyddsområden. Källa: Markaryds kommun.

2.3.4 Miljökvalitetsmål

I Sverige finns 16 antagna nationella miljökvalitetsmål. Dessa skall vara vägledande vid fysisk planering och projektering. Sveriges miljökvalitetsmål är framtagna för att skapa en gemensam riktning för hur landet ska jobba mot en bättre miljö och ett mer hållbart samhälle[1]. Varje mål är preciserat och har flera delmål som ska leda till att målen uppnås.

Nio mål har bedömts vara relevanta att hantera i denna MKB:

- Begränsad klimatpåverkan
- Levande sjöar och vattendrag
- Grundvatten av god kvalitet
- Myllrande våtmarker
- Levande skogar
- God bebyggd miljö
- Rikt växt- och djurliv

[1] Sveriges miljömål

3 Avgränsning av MKB

Det finns preciserade krav på vad en miljökonsekvensbeskrivning ska innehålla. I samråd med länsstyrelsen görs en avgränsning av MKBn som syftar till att identifiera planförslagets betydande miljöpåverkan och bidra till att miljökonsekvensbeskrivningen behandlar områden som bedöms vara av särskilt vikt.

3.1 Samråd om avgränsning

3.1.1 Undersökningssamråd

Undersökningen av betydande miljöpåverkan ska göras i ett tidigt skede av planprocessen och ska fungera som ett verktyg för att komma fram till vilka negativa miljökonsekvenser planförslaget kan få och hur de kan undvikas eller begränsas. Även om planens genomförande inte bedöms medföra betydande miljöpåverkan kan undersökningen ändå identifiera frågor som bör utredas vidare i planarbetet. Bedömningarna ska således ses som preliminära då ny kunskap som tillförs arbetet kan innebära att bedömningarna behöver omvärderas under arbetets gång.

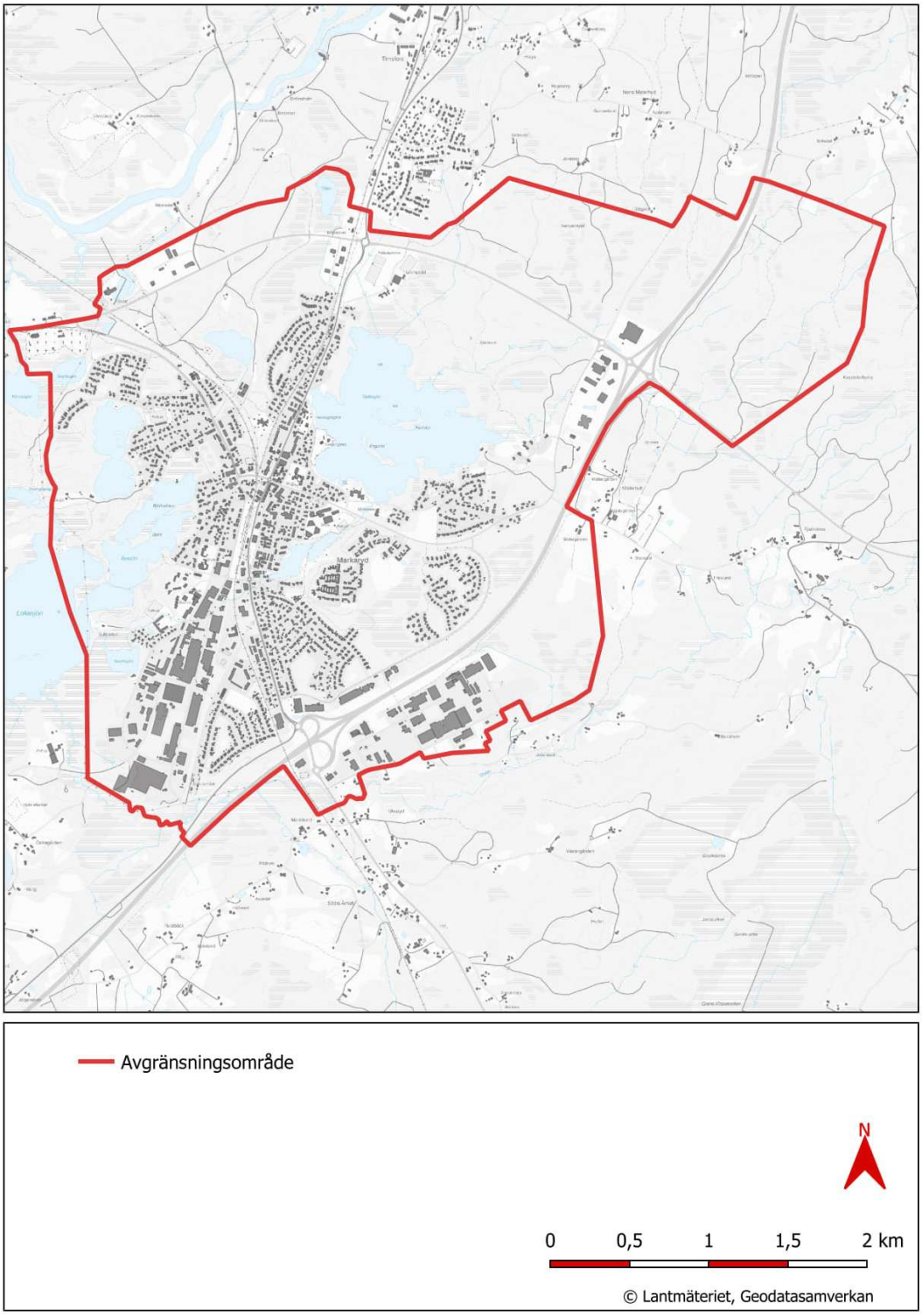
En undersökning av betydande miljöpåverkan genomfördes av Markaryds kommun den 5 november 2024 med bedömningen att den fördjupade översiktsplanen kan ge upphov till betydande miljöpåverkan och att en MKB ska tas fram.

3.1.2 Avgränsningssamråd

Markaryds kommun har den 19 november 2024 genomfört samråd om miljökonsekvensbeskrivningens inriktning och innehåll. Avgränsningssamrådet genomfördes med Länsstyrelsen i Kronobergs län. I ett muntligt yttrande angav länsstyrelsen att de delar kommunens bedömning vad gäller avgränsningen av miljöaspekter, se vidare kapitel 3.1.5.

3.1.3 Geografisk avgränsning

Den fördjupade översiktsplanen avgränsas geografiskt av Markaryds tätort, se planområdesgräns i Figur 4. Planområdet är cirka 1 390 hektar stort.

Figur 4. Planområdesgräns. Källa: Markaryds kommun.

3.1.4 Tidsmässig avgränsning

Målåret för den fördjupade översiktsplanen är 2050. Aktuell MKB har samma tidsperspektiv.

3.1.5 Saklig avgränsning

En MKB ska enbart behandla de frågor som kan ge upphov till betydande miljöpåverkan. För att synliggöra inom vilka miljöaspekter det finns risk för betydande miljöpåverkan har bedömningskriterierna i MKB-förordningen använts.

Aktuella miljöaspekter som MKBn kommer behandla tillsammans med motivering kan ses i Tabell 1.

Tabell 1. Miljöaspekter som hanteras i MKBn.

Miljöaspekt	Motivering
Landskapets värden	
Landskapsbild	Planförslaget innebär en förtätning av bostäder i Markaryds centrum som kan ha en påverkan på stadsbilden. Även landskapsbilden kan påverkas då skogsområden försvinner till förmån för industriverksamhet.
Naturmiljö	Ianspråktagande av ytor natur- och skogsmark kan påverka fågelliv, växt- och djurliv. Planområdet omfattas delvis av generellt strandskydd om 100 meter. Kommunen önskar utveckla boendemiljöer i strandnära lägen.
Kulturmiljö	Det finns några bevarandemärkta byggnader centralt i tätorten, där förtätning föreslås. Fornlämningar kan påverkas inom området för föreslagen markanvändning.
Mark, vatten och resurshållning	
Grund- och ytvattenkvalitet	Inom planområdet finns tre inrättade vattenskyddsområden. Tillskapande av nya verksamhetsområden kan medföra påverkan på mark och vatten, varpå miljökvalitetsnormerna för vatten berörs. Exploatering kan ge upphov till förändrade vattenförhållanden på grund av dränering och hårdgjorda ytor, vilket får effekt på grundvattenbildning och de ekologiska systemen. Det kan även få lokala konsekvenser genom sänkning av grundvattenytan.
Risk för översvämning	En översvämningskartläggning har utförts av Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) som visar på att det finns en översvämningsrisk från ån Lagan. Främst är det området vid Skärsjön som påverkas.
Hushållning med naturresurser	Skogs- och torvmark är en naturresurs som i planförslaget föreslås ianspråktas för att möjliggöra för verksamhetsmark.

I Tabell 2 redovisas för FÖP relevanta miljöaspekter, men som inte bedömts utgöra betydande miljöpåverkan och därmed inte kommer att hanteras i den fortsatta miljöbedömningen.

Tabell 2. Miljöaspekter som inte kommer att hanteras i MKB.

Miljöaspekt	Motivering
Farligt gods	E4 och väg 15 löper genom planområdet och utgör primära leder för farligt gods. Det är viktigt att beakta transporter av farligt gods när ny bebyggelse planeras intill transportanläggningar. Planförslaget följer de rekommendationer som finns för lokalisering av bebyggelse intill transportled med farligt gods. Skyddsavstånd till verksamheter och bostäder kommer att hållas.
Buller	Bostäder föreslås i närheten av E4. Anpassning och utformning kommer att ske i det fortsatta detaljplanearbetet, men ställningstaganden i den fördjupade översiktsplanen är att riktvärden för buller ska efterlevas.

3.1.6 Riksintressen

Enligt 3 och 4 kap. MB kan områden av särskild betydelse ur ett nationellt perspektiv vara av riksintresse. De omfattar delar av våra kuster, fjäll och älvar och anges direkt i lagen. Vad gäller riksintressen enligt 3 kap. MB är det riksintressemyndigheterna som redovisar vilka områden som de anser är av riksintresse. Den slutliga avgränsningen av riksintresseområdena processas sedan i kommunens översiktsplanering. Områden av riksintresse ska skyddas mot åtgärder som kan påtagligt försvåra, skada eller motverka dem. Staten kan ingripa mot exploateringsföretag eller andra ingrepp som kan påtagligt skada riksintressen.

3.1.6.1 Riksintresse för kommunikationer

Inom planområdet sträcker sig Markarydsbanan och E4, som är av riksintresse för kommunikationer enligt 3 kap § 8 MB. Utpekandet av riksintresse för kommunikationer innebär att befintliga eller planerade anläggningars funktion ska skyddas. Detta kan inbegripa såväl att beakta framtida utrymmesbehov som att störningar inte får tillåtas på ett sätt som kan begränsa framtida nyttjande av berörd anläggning.

Ingen ny markanvändning föreslås i den fördjupade översiktsplanen som bedöms skada eller på annat sätt påverka riksintresset för kommunikation (E4). Riksintresset hanteras därför inte vidare i denna MKB.

3.1.6.2 Riksintresse för vattenförsörjningen

Bolmentunneln går i närheten av planområdet och är av riksintresse för vattenförsörjningen enligt 3 kap § 8 MB. Bolmentunneln är av central betydelse för stora delar av Skånes vattenförsörjning och måste därför skyddas från fysiska skador på tunneln eller på marken i närheten av tunneln för att minska risken för att vattenförsörjningen påverkas.

Ingen ny markanvändning föreslås i den fördjupade översiktsplanen som bedöms skada eller på annat sätt påverka riksintresset Bolmentunneln. Riksintresset hanteras därför inte vidare i denna MKB.

4 Gällande planer och program

4.1 Översiktsplan (2022)

I Markaryds gällande översiktsplan som antogs 2022, framgår det riktlinjer för kommande beslut om mark- och vattenanvändning och hur den byggda miljön ska användas, utvecklas och bevaras. Översiktsplanen pekar ut färdriktningen mot kommunens visionsår som är 2030.

Översiktsplanen visar inriktningar för den långsiktiga utvecklingen av den fysiska miljön i kommunen. Översiktsplanen ska vara vägledande i hur beslut ska tas gällande mark- och vattenområden och hur dessa ska nyttjas. Målområdena är uppdelade utifrån de olika åldersgrupperna i kommunen, men genomgående för alla åldersgrupper är det viktigt att tillgängligheten är god och att alla kan ta sig fram och röra sig runt om i kommunen på ett tryggt och säkert sätt. Det ska finnas möjligheter till varierande och attraktiva boendemiljöer i hela kommunen och kommunen ska utvecklas hållbart både i tätorten och på landsbygden för att vara en attraktiv kommun för invånare, företag och besökare.

Översiktsplanen är delvis förenlig med den fördjupade översiktsplanen. Det finns områden som är utpekade i både översiktsplanen och den fördjupade översiktsplanen, men det finns också nya områden som inte berörs i översiktsplanen, däribland utpekade områden för utökning av bostadsbebyggelse vid bland annat Skärsjön och Getesjön.

4.2 Detaljplaner

Det finns ett antal pågående och gällande detaljplaner inom området för den fördjupade översiktsplanen. Dessa omfattar bland annat detaljplaner för bostäder, utbyggnad av industriverksamheter, järnvägsstation och parkområden.

5 Alternativ

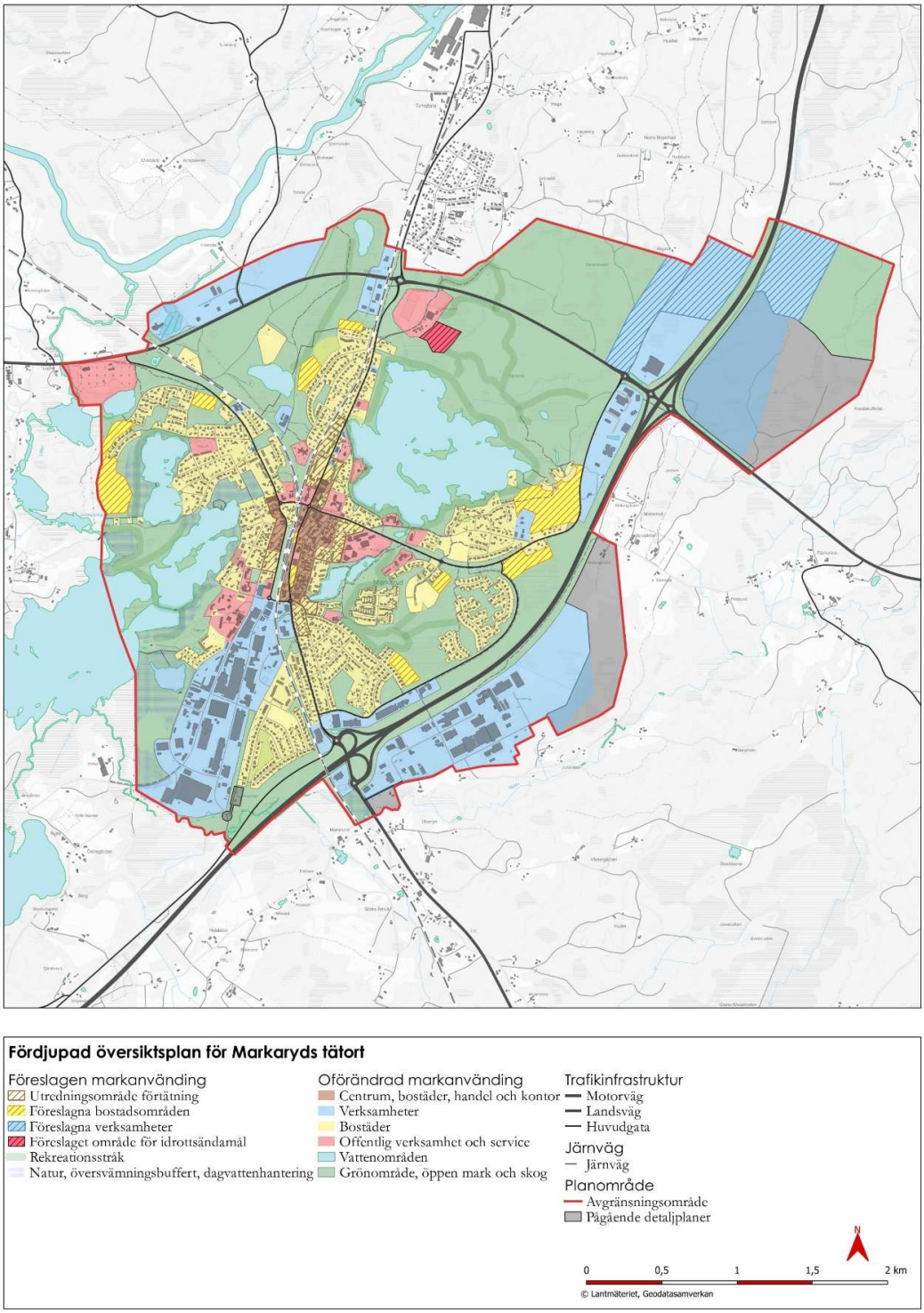
5.1 Planförslaget

Syftet med den fördjupade översiktsplanen är att närmare visa inriktningen för den långsiktiga utvecklingen av Markaryd centralorts fysiska miljö. De viktigaste strategiska prioriteringarna vid framtagandet av planförslaget är utveckling och förtätning av bebyggelse och verksamheter, natur, kultur och friluftsliv. Utvecklingsinriktningen visar på strukturer som har betydelse i ett långsiktigt kommunalt, regionalt och mellankommunalt sammanhang, se Figur 5.

När det gäller bebyggelseutveckling ska Markaryd som centralort stärkas med varierade och attraktiva boende- och livsmiljöer. Den framtida bebyggelseutvecklingen ska möta de behov som finns i tätorten. Kommunens övergripande inriktning är att skapa förutsättningar för varierad bebyggelse och prioritera förtätning i centrala och kollektivtrafiknära lägen. Utvecklingsinriktning för bebyggelse och centrum föreslås därmed i Markaryds centrala delar och ut mot befintliga bostadsområden vid Getesjön, Skärsjön och centrala Markaryd. Attraktiva lägen med närhet till befintlig infrastruktur samt natur- och sjönära lägen prioriteras för att skapa trevliga boende- och livsmiljöer.

Befintliga verksamhetsområden föreslås förtätas och kompletteras för att bidra med en god hushållning av mark. Utvecklingsinriktning för verksamheter föreslås i anslutning till idag etablerade industriområden för att ta vara på befintlig infrastruktur, goda kommunikationsmöjligheter och skyltlägen mot E4:an och riksväg 15.

I planförslaget föreslås utvecklingsinriktning för grönstruktur. En sammanlänkad blå- och grönstruktur bidrar till en förbättrad nåbarhet till parker och grönområden samt binder samman mötesplatser och gröna miljöer. Förutsättningar för ett rikt djur- och växtliv skapas samtidigt som rekreation och aktiviteter främjas.

Figur 5. Föreslagen markanvändning. Källa: Markaryds kommun.

5.2 Nollalternativet

Enligt miljöbalken ska en miljökonsekvensbeskrivning till en plan alltid innehålla en beskrivning av miljöförhållandena och miljöns sannolika utveckling om planen inte genomförs, ett så kallat nollalternativ. Nollalternativet ska sedan jämföras mot övriga alternativ som tas fram. Nollalternativet är således ett jämförelsealternativ som ska beskriva den framtida utvecklingen av området om planförslaget inte genomförs och ska inte förväxlas med ett nuläge, även om de vid somliga tillfällen kan vara lika till innehållet. Nollalternativet beskrivs för de miljöaspekter som genomförandet av planen kan antas medföra betydande effekter för.

Nollalternativet speglar en utveckling där Markaryds fördjupade översiktsplan inte antas och genomförs. Planeringen vilar i stället på befintlig översiktsplan och tidigare framtagna och pågående detaljplaner. Om den fördjupade översiktsplanen inte genomförs innebär det att färre områden för bostäder pekas ut samtidigt som förtätning av centrala Markaryd uteblir i enlighet med den fördjupade översiktsplanens intentioner.

Det är viktigt att det finns en god planberedskap för verksamhetsmark och bostäder i Markaryd. Utan en fördjupning av översiktsplanen som tar ställning till kommunens önskemål och viljeriktning för tätorten finns därför risk för spridd och ostrukturerad bebyggelseutveckling som saknar ett helhetsperspektiv eller att utveckling helt och hållet uteblir. Det kan innebära att beslut om lokalisering för en verksamhet sker utan kontroll över lämplig placering med risk för sämre nyttjande av ekologiska-, sociala och ekonomiska resurser. På sikt kan detta även innebära hinder för nya verksamhetsområden eller bostadsområden vilket kan påverka kommunens näringsliv och befolkningsutveckling negativt.

Den pågående klimatförändringen utgör också del av nollalternativet. Det är svårt att förutsäga hur ett framtida klimat kommer att bli lokalt, dock kan man komma att räkna med högre översvämningsrisker i enlighet med MSB:s översvämningskartering.

Förändringar kan också vara trafikökningar på E4 och ökad person- och godstrafik på Markarydsbanan samt redan beslutade om- och tillbyggnader på omkringliggande vägnät så som väg 15.

6 Redovisning och bedömning av betydande miljöeffekter

I detta avsnitt görs en översiktlig beskrivning och bedömning av effekterna som kan uppstå av den fördjupade översiktsplanens föreslagna markanvändning. Bedömning görs på de miljöaspekter som tidigare avgränsats i miljökonsekvensbeskrivningen som kan ses i kapitel 3.1.3. Saklig avgränsning.

6.1 Landskapsbild

Planförslagets ställningstaganden

- Centralisera funktioner somt tidigare varit utspridda för att skapa ett tydligare centrum. Förtäta i centrum för att bidra till en mer sammanhållen stadskärna.
- Förtätning och komplettering av verksamhetsområde uppmuntras där det är möjligt.
- Förtätning ska i första hand ske på outbyggda detaljplaner eller göra om detaljplaner som inte är ändamålsenliga.
- Bibehålla och stärka närheten till naturen - både anlagda parker, grönområde och natur. Se natur- och kulturmiljöer som en tillgång vid planering av bostäder och verksamheter.
- Främja grönska för att framhäva Markaryds naturnära profil och förstärka kopplingar mellan platser i tätorten.

6.1.1 Förutsättningar

Med landskapsbild avses den visuella upplevelsen av landskapet, i form av visuella betraktelser, tolkning samt orientering av landskapet. Den största visuella påverkan vid förändringar sker lokalt. En stad är generellt mindre känslig än landsbygden, framför allt så länge omgivande bebyggelse är högre.

Landskapet är till övervägande del skogsdominerad med inslag av öppna ytor som jordbruksområden, myrar och sjöar. Till skillnad mot övriga Kronobergs län som präglas av ett flackt landskap är Markaryds kommun kuperat. Det har en egen karaktär med ”mer dramatisk topografi, mer bokskog, ofta i anslutning till åsar, myrar och sjöar, och större relativa höjdskillnader som fortsätter i Halland. Rikliga områden med ädla lövträd återfinns nära en del odlingslandskap. Det finns ett flertal värdefulla myrar och odlingslandskap med kulturhistoriska värden (Markaryds kommun, 2024).

Markaryd centrums fysiska miljö kännetecknas av en spridd stadsväv med fristående och gles bebyggelse. Centrum utgörs exempelvis av en uppsprucken kvartersstruktur med en osammanhängande stadskärna. Den spridda stadsväven innebär dock möjligheter med utrymme till förtätning.

6.1.2 Miljöeffekter

Planförslaget innebär att ett större område inom Markaryds tätort pekas ut för förtätning. Bebyggelsen består av centrumändamål med tydligare stråk i centrum, bostäder, handel och verksamheter.

Den generella centrumutvecklingen har fokus på att platser och stråk med centrumkaraktär och centrumfunktion ska förstärkas. För landskapsbilden innebär det bland annat att tidigare utspridda funktioner ska centraliseras för att skapa ett tydligare centrum, att förtäta centrum för att bidra till en mer sammanhållen stadskärna samt att sträva efter god gestaltning och blandade funktioner så som bostäder, handel, kontor och andra verksamheter i samma byggnad för att på så sätt skapa både tillgänglighet och trygghet. Även grönska och lekfulla inslag i stadsmiljön är viktiga ställningstaganden i planen.

Planförslaget föreslår utveckling av bostäder vid sjönära lägen och skapar förutsättningar för högre bebyggelse. I området öst om Getesjön föreslås småhus, parhus, radhus eller grupphus och ska omfattas av

lägre bebyggelse, men tillåter att 3-våningshus kan prövas i detaljplan om intresse finns. FÖP anger att det i sådana fall ska upprättas analyser som hanterar eventuella konsekvenser på den befintliga bebyggelsen.

Skogsområden försvinner till förmån för idrottsändamål och industriverksamhet. Verksamhetsområdena föreslås lokaliseras vid befintliga verksamhetsområden vid E4 och väg 15 för att samspela med befintlig markanvändning.

Sammantaget bedöms planförslaget medföra försumbara effekter för landskapsbilden. Bedömningen grundar sig på att trots att exploateringen innebär att skogsmark tas i anspråk till förmån för utbyggnad av verksamheter sker utbyggnaden samordnat inom ett område som idag redan är påverkat av verksamheter och infrastruktur. Någon större förändring på landskapsbilden bedöms därmed inte ske. Planförslagets intentioner avseende förtätningen i centrum bidrar till en mer sammanhållen kärna jämfört med den idag mer spridda stadsväven. Det är positivt att kommunen avser upprätta en konsekvensanalys för påverkan på befintlig bebyggelse vid Getesjön.

6.1.3 Förslag till åtgärder

- Vid förtätning i centrum föreslås en stadsbildsanalys och skuggstudie utföras i kommande detaljplaneskede för att studera påverkan på närliggande miljöer.
- Vid ett detaljplaneskede föreslås en konsekvensanalys upprättas för befintlig bebyggelse där 3-våningshus kan komma etableras, exempelvis vid bostadsområdet öster om Getesjön.

6.2 Naturmiljö

Planförslagets ställningstaganden

- Bibehålla och stärka närheten till naturen.
- Stärka och vidareutveckla gröna stråk, vandringsleder, motionsslingor i tätorten.
- Synliggöra och värna ekosystemtjänster som befintlig grönstruktur levererar.
- I första hand skydda grönstrukturen, i andra hand kompensationsåtgärder.
- Säkerställa ett starkt och obrutet nätverk av grönstruktur i kommunen för att främja rörelse för både människa, flora och fauna.
- Barriäreffekter ska motverkas.
- Kommunen ska verka för att tätortens invånare ska ha tillgång till grönområden med god kvalitet inom 300 meter från bostaden.
- Värna viktiga ekologiska och rekreativa värden vid kommunens sjöar och vattendrag.
- I så stor grad som möjligt undvika exploatering av våtmarker eller sumpskogar.

6.2.1 Förutsättningar

Tillgången och tillgängligheten till natur är en av de viktigaste kvaliteterna inom Markaryds tätort. Parker, natur och grönstrukturer bidrar med sociala, ekologiska och kulturella värden. I hög grad präglas Markaryds kommun av sina ”blå” miljöer som sjöar, vattendrag och flertalet våtmarker. Våtmarker har flera olika funktioner i landskapet och förutom att våtmarker är de mest artrika naturmiljöerna och har stor betydelse för den biologiska mångfalden renar de vatten, skyddar mot översvämningar och minskar belastningen av växthusgaser till atmosfären (Naturvårdsverket, 2024).

6.2.1.1 Grön- och blåstrukturplan

En grön- och blåstrukturplan med tillhörande utvecklingsförslag har tagits fram för att främja gröna värden inom Markaryds kommun. Planen ska användas som underlag för att kunna ta ökad hänsyn till ekologiska

samband i landskapet vid beslut om markanvändning (Markaryds kommun, 2024). Huvudsyftet med analysen har varit att belysa både utmaningar och potential inom tätorterna Markaryd, Strömsnäsbruk och Traryd avseende grönstruktur. Nedan avsnitt bygger på detta underlag om inte annat anges.

Grön infrastruktur definieras som ett ekologiskt funktionellt nätverk av livsmiljöer och strukturer, naturområden samt anlagda element som utformas, brukas och förvaltas på ett sätt så att biologisk mångfald bevaras och för samhället viktiga ekosystemtjänster främjas i hela landskapet (Naturvårdsverket, 2024). Förutom viktiga spridningsvägar för djur och växter, skapar gröna stråk rekreations- och transportmöjligheter. Grönytor som sammanlänkas skapar bättre förutsättningar för att få funktionella reglerande ekosystemtjänster som dagvattenhantering, bullerdämpning och rening av luft. Befintlig grönstruktur kan också berikas genom att den vidareutvecklas för att skapa ett sammanhängande nätverk i kommunen. För blåstrukturen är framför allt vattendrag viktiga spridningsvägar för fiskar, växter och andra vattenlevande organismer (Markaryds kommun, 2024).

I blå- och grönstrukturplanen föreslås en utveckling av befintliga och lokala grönstråk till Lagan, att visuella och ekologiska samband med Getesjön ska bevaras med omgivande miljöer samt att sambandet mellan Lokasjön och Markaryds centralstation utgör en viktigt blågrön koppling som ska bevaras och som kan främja rekreation och friluftsliv.

Blå- och grönstrukturplanen planerar även för framtiden och föreslår ett antal strategiska åtgärder som är lämpliga att kunna genomföra, en del åtgärder bör ske löpande, andra på sikt. Nedan listas några exempel på dessa åtgärder:

- Uppmuntra tätorternas gröna värden såsom vägrenar, rondeller, alléer och planteringar.
- Säkerställa att kommunens parker och naturområden uppnår blå- och grönstrukturplanens målsättning.
- Skapa nya blågröna stråk och stärk befintliga blågröna stråk där de har störst potential att utvecklas.
- Fortsätt studera och utveckla ytor för dagvattenfunktion och förmåga att ta hand om stora vattenmängder vid kraftiga regn i befintliga parker- och andra grönytor som är lämpliga.

6.2.1.2 Hotade arter

En sökning gjord i artportalen (2025) visar ingen förekomst av hotade arter inom utvecklingsområdet för den fördjupade översiktsplanen, men grönfink, tornseglare och stare har bland annat noterats.

6.2.2 Miljöeffekter

Planförslaget medför dels att grönområden pekas ut som natur, översvämningsbuffert och dagvattenhantering i markanvändningskartan, dels att natur- och parkmark försvinner till förmån för bostäder samt att en yta skogsområde försvinner till förmån för industriverksamhet och område för idrottsändamål. Exploatering och förändrad markanvändning riskerar att påverka djur- och växtarter samt påverka ekologiska spridningskorridorer. För att kunna bedöma påverkan på naturmiljöns intressen rekommenderas en naturvärdesinventering utföras i dessa områden inom ramen för fortsatt detaljplanearbete. Utveckling av bostäder vid Andsjön och Skärsjön kan dessutom komma inskränka på rådande strandskydd. I de fall ett strandskyddat område berörs på ett sådant sätt att dispens kommer sökas eller att strandskyddet upphävs i detaljplan, ska kommunen enligt översiktsplanen göra en utredning av särskilda skäl. Området närmast strandlinjen ska alltid undantas från dispens för att gynna växt-och djurliv samt ge allmänheten fri tillgång.

Det är viktigt att kommunen skapar förutsättningar för att naturen är fortsatt nära och där det finns en god livsmiljö för människa, flora och fauna. För att uppnå detta ska en väldefinierad och sammanhängande grönstruktur säkerställas inom kommunen. En sammanhängande grönstruktur har betydelse både ur

biologiskt, socialt och rekreativt perspektiv. En god grön infrastruktur med korridorer av grönska underlättar för arter att sprida och röra sig mellan större grönområden. Den fördjupade översiktsplanen har för avsikt att stärka befintligt rekreationsstråk runt Getesjön så att stråket går längs med strandkanten. Planen avser också skapa ett tydligare stråk och koppling mellan Lokasjön och Getesjön samtidigt som den ska verka för att tätortens invånare ska ha tillgång till grönområden med god kvalitet inom 300 meter från bostaden.

Planförslaget bedöms gå i linje med framtagen grön- och blåstrukturplan där kommunen bland annat skapar förutsättningar för grön infrastruktur och verkar för grönområden inom nära räckhåll för kommunens invånare.

Sammantaget bedöms planförslaget medföra negativa effekter för naturmiljön. Bedömningen grundar sig på att skogsmark med funktioner som gynnar biologisk mångfald försvinner som inte har varit föremål för någon utförd naturvärdesinventering. En utveckling enligt föreslagen markanvändning kan komma inskränka på rådande strandskydd, vilket kan påverka livsvillkor för djur- och växtlivet på land och i vatten. Det är positivt att planen inte föreslår utveckling i områden med kända höga naturvärden eller skyddad natur.

Värderingen av hur omfattande effekterna kommer att bli kommer att bero på hur kommande exploatering genomförs. I det fortsatta detaljplanearbetet föreslås att naturvärdesinventeringar utförs där så krävs för att kunna bedöma och minimera den påverkan som kan uppstå med planerad markanvändning.

6.2.3 Förslag till åtgärder

- Naturvärdesinventeringar föreslås utföras där så krävs då det kan finnas naturvärden som inte är kända idag och som riskerar att skadas om inte tillräckliga utredningar utförs i vidare detaljplanering. Förslagsvis ska naturvärden, skyddade arter och biotopskyddade områden inventeras där så krävs.

6.3 Kulturmiljö

Planförslagets ställningstaganden

- Se kulturmiljöer som en tillgång vid planering av bostäder och verksamheter.
- Synliggör, bevara, utveckla och ta tillvara kulturvärden i både grönstruktur, fornlämningar och historiska spår.
- Ett kommunalt kulturmiljöprogram föreslås tas fram för att belysa kulturhistoriskt värdefulla miljöer.

6.3.1 Förutsättningar

Kulturmiljö avser hela den av människor påverkade miljön, det vill säga som i varierande grad präglats av olika mänskliga verksamheter och aktiviteter. En kulturmiljö kan preciseras och avgränsas till att omfatta en enskild anläggning eller lämning, ett mindre eller större avsnitt av landskapet, en bygd eller en region. Det kan röra sig om intensivt utnyttjade stads- eller industriområden såväl som extensivt påverkade skogs- eller fjällandskap (Riksantikvarieämbetet, 2025).

6.3.1.1 Landskapets karaktär och historik

Liksom övriga Kronobergs län är hela Markaryds kommun belägen över högsta kustlinjen (HK) – den nivå som havet nådde som högst efter den senaste istiden. Landhöjningen efter inlandsisens tillbakagång har inneburit att sedimentjordar har frilagts, koncentrerat till Lagans dalgång samt runt sjöarna kring Markaryd där låga landskapspartier bildats. Här har troligen kommunens äldsta fasta bebyggelse legat och i dessa områden har en mer utpräglad jordbruksbygd vuxit fram. Planområdet ligger inom denna landskapstyp. I merparten av kommunen dominerar dock det småbrutna och småkuperade skogslandskapet som definieras av höglänta moränhöjder och moränåsar ovan de djupa sprickdalarna.

Järnvägsnätet förlades i slutet av 1800-talet till Lagans dalgång. Tillgång till vattenkraft, skog och torv fanns i stora mängder. Med järnvägen kunde råvara och produkter säljas till en nationell och internationell marknad. Järnvägen blev härigenom den starkaste orsaken till industriernas och orternas snabba utveckling vid Lagan i början av 1900-talet. Flertalet kvarn- och sågplatser samt elkraftverk i såväl mindre byar som större samhällen visar också på vattenkraftens grundläggande betydelse (Länsstyrelsen, 2020).

6.3.1.2 Bebyggelsemiljöer

Bebyggelsen i Markaryd centrum avspeglar ortens utveckling från att ha varit en viktig knutpunkt i vägnätet under 1800-talet, ett stationssamhälle och köping under 1900-talets första hälft för att sedan utvecklas till kommuncentrum under 1900-talets andra hälft. I centrala Markaryd finns bevarandevärda byggnader. Här ligger stationsområdet med bangård, stationshus, järnvägshotell och delvis bevarad stationspark. Intill järnvägen längs med Drottninggatan präglas den täta kvartersstrukturen av stenstadskaraktär med två- och trevåningshus. Här finns äldre enskilda byggnader som Malmö folkbank från tidigt 1900-tal och Markaryds sparbank från 1875, men även byggnader från 1950-tal.

Öster om Drottninggatan vid Kungsgatan och Hagagatan utgörs bebyggelsen av småstadskaraktär. Bostadshus med tillhörande verkstadsbyggnader samt små industrier visar på ortens småskaliga industri. Norr om centrum finns bebyggelse i form av flerbostadshus från miljonprogrammet. I de sydvästra delarna av centrum syns villakvarter med stora vita hus med klassicistiska drag uppförda kring 1930–1950-tal. De östra delarna av centrum präglas av centrumförnyelse under 1900-talets andra hälft.

Inom planområdet, nordväst om centrum längs med riksväg 15, ligger Markaryds kyrka. Markaryds sockencentrum är medeltida. Läget är strategiskt i korsningen av en viktig vägsträckning och ett biflöde till Lagan. Dagens kyrka är uppförd i mitten av 1800-talet i nyklassicistisk stil. Den ersatte den gamla stenkyrkan som brann ned 1851 (Länsstyrelsen, 2020).

Inom planområdet finns inga byggnader, miljöer eller anläggningar förklarade som byggnadsminnen.

6.3.1.3 Fornlämningar

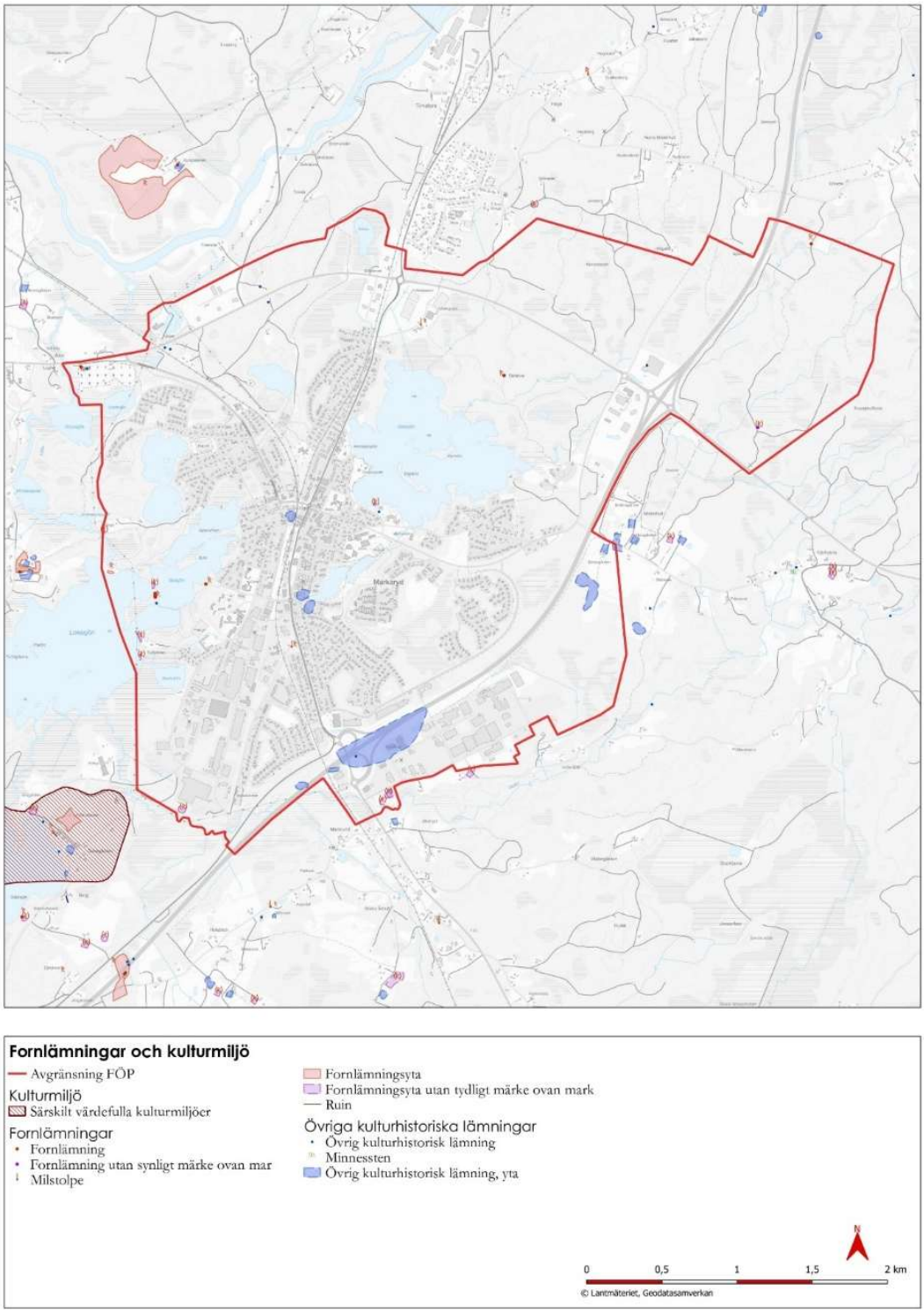
Lämningsbilden inom Markaryds kommun visar på att jägar- och samlarkulturer verkat i området sedan stenåldern. Lämningar av förhistoriska boplatser och gravlämningar ligger spridda längs hela Lagans dalgång samt kring större sjöar. Bebyggelselägen i randen av skogspartier med åkermarkerna återfinns i ådalens sluttningar. Vid Lokasjöns norra sida bildar tre gravrösen och ett järnåldersgravfält en fornlämningsmiljö från bronsålder eller äldre järnålder. Vid Byasjön och Getesjön finns registreringar i Fornsök av gravfält, boplatser och rösen. Skogsbrukslämningar efter järnframställning från både förhistorisk och historisk tid har arkeologiskt undersökts i områdets kring riksväg 15 och Markarydsbanan. Tillgången på järn i närliggande myrar kan vara grunden till bebyggelsens etablering under äldre medeltid.

Förekommande kända fornlämningar och övriga kulturhistoriska lämningar inom planområdet redovisas i Figur 6.

6.3.1.4 Riksintresse för kulturmiljö

Länsstyrelsen i Kronobergs län har låtit ta fram en riksintresseutredning för Markaryds kommun (Länsstyrelsen, 2020). I utredningen har drygt 40 miljöer utretts som potentiella riksintressen. Resultatet visade att två miljöer har bedömts uppfylla kraven som ställs på ett riksintresse däribland Statens torvskola, rikspapperskola och folkhögskola som är beläget inom planområdet. Motivering till förslaget är att miljön representerar ett utbildningscentrum för torvindustri och pappersindustri som haft nationell betydelse, grundade i traktens goda tillgång på torvmossar samt starka pappersindustri.

Markaryds kommun har tagit del av länsstyrelsens riksintresseutredning och avstyrkt förslaget till nytt riksintresse.

Figur 6. Fornlämningar och kulturvärden inom planområdet.

6.3.2 Miljöeffekter

Planförslaget medför en utveckling av Markaryds tätort genom förtätning i centrum och utveckling av bland annat bostäder och verksamheter. Ingen konflikt med värdefulla miljöer eller byggnader bedöms uppstå utifrån planförslagets intentioner. Ny bebyggelse som föreslås inom eller i anslutning till kulturhistoriska miljöer bör dock utredas noggrant ur kulturmiljöhänseende och anpassas till miljön för att upprätthålla och utveckla kulturmiljövärdena positivt. Ställningstaganden i planen anger att kulturhistoriska värden och miljöer ska värnas, bevaras och utvecklas. Det föreslås även tas fram ett kulturmiljöprogram som ska fungera som underlag i prövningar om detaljplan, bygglov, markförvärv och andra förfrågningar, vilket bedöms vara värdefullt för att kunna ta hänsyn till bebyggelsestrukturer och värdefulla kulturmiljöer vid kommande detaljplanering.

Av fornlämningsbilden att döma finns det i det omkringliggande landskapet flera spår av tidig mänsklig etablering. Förutom kända fornlämningar finns därför en sannolikhet för förekomst av ännu icke kända fornlämningar i området. I planförslaget föreslås att befintliga verksamhetsområden utvecklas och kompletteras för att ta tillvara infrastruktur, goda kommunikationsmöjligheter och skyltlägen mot E4 och väg 15. Vidare föreslås nya bostadsområden på platser som ligger på förhistorisk mark. För områdets kulturvärden innebär föreslagen utveckling att utpekade fornlämningar i form av boplatser och järnframställningsplatser berörs. Då ytterligare okända fornlämningar kan finnas i området finns en risk att lämningar påverkas eller kan behöva tas bort.

Kulturvärden ska beaktas enligt planförslaget och det bedöms därför finnas goda förutsättningar för både bevarande och förstärkande av kulturmiljön.

Fornlämningar är skyddade enligt kulturmiljölagen (1988:950). Enligt 2 kap. 6 § kulturmiljölagen är det förbjudet att utan tillstånd rubba, ta bort, gräva ut, täcka över eller genom bebyggelse, plantering eller på annat sätt ändra eller skada en fornlämning.

Sammantaget bedöms planförslaget medföra risk för negativa effekter för kulturmiljön. Bedömningen grundar sig på att kända fornlämningar kan påverkas och att det även finns risk för att idag okända fornlämningar påverkas eller behöver tas bort vid framtida bebyggelse. Hur omfattande effekterna kan komma att bli beror på hur hänsynsfullt ny markanvändning genomförs. Målet bör vara att anpassningar görs så att negativ påverkan minimeras vilket bäst görs om exploateringar föregås av kulturmiljöutredningar där så krävs. Det är positivt att planen föreslår att ett kulturmiljöprogram ska tas fram som vägleder hur värdefulla kulturmiljöer både i tätorten och på landsbygden, ska värnas, bevaras och utvecklas.

6.3.3 Förslag till åtgärder

- Förekomst av icke idag kända fornlämningar i området bedöms finnas. Kulturmiljöutredning föreslås utföras där så krävs för att minimera negativ påverkan.
- Samråd med länsstyrelsen tas i god tid i anslutning till framtida detaljplaneringar om arkeologiska insatser kommer att behövas eller ej.

6.4 Yt- och grundvattenkvalitet

Planförslagets ställningstaganden

- Sträva efter en god vattenkvalitet i samtliga sjöar, vattendrag och grundvattentillgångar. Samverka över kommun- och länsgränser.
- Sträva efter en dagvattenhantering som tar hänsyn till klimatförändringar, minimering av miljöskadliga ämnen och som gestaltas väl.
- Prioritera lokalt omhändertagande av dagvatten.
- Dagvatten ska i möjligaste mån fördröjas och renas lokalt.
- Säkerställa en god drift och underhåll av ledningar och anläggningar för vatten och avloppshantering.
- Verka för att vattendrag, sjöar och våtmarker ska hållas friska och levande, med en stor variation av arter och en naturlig reproduktion.
- Skydda sjöar och vattendrag från näringsläckage och övergödning.
- Vid exploatering i kommunen ska hänsyn tas till vikten av naturlig rening vid markvattnets väg till grundvattnet. Naturliga reningsprocesser i landskapet ska värnas.

6.4.1 Förutsättningar

I Markaryds kommun finns totalt 33 vattenförekomster som omfattas av miljökvalitetsnormer enligt VISS (Vatteninformationssystem Sverige). Av dessa finns en grundvattenförekomst inom planområdet: ”*Ljungbyåsen:Timfors*”. Samtliga grundvattenförekomster i kommunen uppnår god kemisk och kvantitativ status.

Planområdet berör även sju ytvattenförekomster: ”*Strömmabäcken: Lokasjön-Köphultsjön*”, *Getesjön*, *Bäck från Getesjön*, *Lagan-Lokasjön, Grytån*, *Lillån-Trarydsmagasinet* samt *Bäck* från Kraxsjön. Samtliga ytvattenförekomster uppnår måttlig ekologisk status och när det gäller den kemiska statusen i sjöarna är det ingen sjö som uppnår god kemisk status. De främsta orsakerna till att god kemisk och ekologisk status i ytvatten inte uppnås är övergödning, försurning och utsläpp av miljögifter och åtgärder i vattenmiljön som fragmenterar vattenförekomsten (VISS 2025).

Utöver ovan nämnda vattenförekomster finns också tre vattenskyddsområden inom området för den fördjupade översiktsplanen, ett i centrala Markaryd och två vid Misterhult (Figur 3).

6.4.2 Miljöeffekter

De förslag till utvecklingsområden som ingår i den fördjupade översiktsplanen medför tillkomst av hårdgjorda ytor som bedöms medföra risk för ökad föroreningsbelastning på närliggande recipienter. Bland annat föreslås förtätning av verksamhetsområden och nya strandnära bostadsområden vid Skärsjön, Andsjön och norr om Getesjön. Ökar mängden hårdgjorda ytor så ökar generellt även mängden förorenat dagvatten i ett område. Av den fördjupade översiktsplanen framgår att åtgärder inte får försämra vattenkvaliteten i området och att en god vattenkvalitet ska eftersträvas i samtliga sjöar, vattendrag och grundvattentillgångar. Planen prioriterar lokalt omhändertagande av dagvatten vilket är gynnsamt när andelen föroreningar som når berörda vattenförekomster minimeras.

Delar av de utvecklingsområden för verksamheter som föreslås i anslutning till väg E4 och väg 15 finns inom vattenskyddsområde (Norra Misterhult och Misterhult 2–18). Det är därför av vikt att föreskrifterna för vattenskyddsområdet följs. Enligt föreskrifterna får ingen miljöfarlig verksamhet bedrivas inom vattenskyddsområdet. Planen föreslår endast icke-störande verksamheter, så som småindustri, kontor och handel.

Markaryds kommun har i nuläget ingen framtagen vattenförsörjningsplan eller dagvattenstrategi. Genom att ta fram dessa strategiska dokument ges bättre förutsättningar än idag för att kunna hantera dagvatten på ett bra sätt (Markaryds kommun, 2022).

Sammantaget bedöms planförslaget medföra försumbara effekter för yt- och grundvattenkvaliteten inom planområdet. Bedömningen grundar sig på att med lokalt omhändertagande och rening av dagvattnet bedöms inte fastställda miljökvalitetsnormer äventyras. Planförslagets intentioner medför dock tillkomst av hårdgjorda ytor som ökar risken för föroreningsbelastning i områdets vattenförekomster. Det ses därför som viktigt och positivt för planområdets vattenkvalitet att strategiska dokument för hantering av dagvatten tas fram.

Föreskrifter som är framtagna för områdets vattenskyddsområden bedöms efterlevas, någon påverkan på vattenskyddsområden bedöms därmed inte uppkomma.

6.4.3 Förslag till åtgärder

- Vid kommande detaljplanering bör flödes- och föroreningsberäkningar upprättas för att med säkerhet se till att tillkommande bostads- och verksamhetsområden inte försämrar vattenkvaliteten i berörda vattenförekomster.
- I samband med detaljplaneläggning av verksamhetsområde som ligger nära ett vattenskyddsområde bör påverkan på vattenskyddsområdet utredas närmare. I en sådan utredning behöver även påverkan på riksintresset för vattenförsörjning (Bolmentunneln) studeras.

6.5 Risk för översvämning

Planförslagets ställningstaganden

- Dagvatten ska i möjligaste mån fördröjas och omhändertas lokalt.
- Ny bebyggelse ska inte tillåtas i lågpunkter eller instängda områden i landskapet.
- Identifiera låglänta områden som ska reserveras för omhändertagande av dagvatten.
- Våtmarker ska främja de naturliga reningsprocesserna och översvämningsbuffertar som våtmarkerna bidrar till.
- Sträva efter en dagvattenhantering som tar hänsyn till klimatförändringar. Ta fram en klimatanpassningsplan som behandlar både höga flöden, översvämning, skyfall och skyddsåtgärder från Lagans avrinningsområde.

6.5.1 Förutsättningar

I större delen av landet kommer nederbörden öka. I södra Sverige kommer det bli ett allt varmare och torrare klimat under sommaren vilket kommer påverka hela samhället och få effekter för olika ekosystem och samhällssektorer. Generellt kommer en nederbördsökning förväntas ske i hela landet och en ökning av tidpunkter för intensiv nederbörd tros bli fler (Naturvårdsverket, 2024).

Enligt en översvämningskartläggning utförd av Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) finns en översvämningsrisk inom planområdet från Lagan, Lokasjön och Skärsjön. Figur 7 visar de områden som riskeras att översvämmas vid 100-års regn[2] samt beräknade högsta flödet som kan inträffa när alla naturliga faktorer som bidrar till högt flöde samverkar, till exempel snösmältning, nederbörd, vattenmättad mark etcetera (Markaryds kommun, 2024). Främst är det området intill Skärsjön som är drabbat.

[2] Visar vilka områden som sätts under vatten vid en översvämning som statistiskt sett inträffar en gång på 100 år (MSB - Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, 2025).

En kartering av lågpunkter över kommunens tätorter har utförts och lågpunkterna inom planområdet kan ses i Figur 7. Lågpunkterna ligger lägre än omgivningen och är beräknade utifrån höjddata framtaget år 2021. I lågpunkter kan det ansamlas vatten vid ihållande regn eller kraftiga skyfall. Lågpunktskarteringen tar inte hänsyn till ett specifikt regn, dagvattenhantering, markavrinning eller nybyggda ytor (Markaryds kommun, 2024).

6.5.2 Miljöeffekter

Planen föreslår bebyggelse vid strandnära områden och området vid Skärsjön är ett utpekat riskområde enligt flödeskartering utförd av MSB då delar av området påverkas av beräknat högsta flöde och översvämningsproblematik. Av planen framgår att ny bebyggelse inte ska tillåtas i lågpunkter eller instängda områden samt att låglänta områden ska identifieras för att på så sätt kunna använda dessa områden vid omhändertagande av dagvatten. I markanvändningskartan finns områden planlagda för natur, översvämningsbuffert och dagvattenhantering, bland annat är ett område utpekat för detta ända intill området för utbyggnad av bostäder vid Skärsjön. Dessa områden är särskilt viktiga att behålla som naturmark för att kunna utgöra en viktig del av vattenhantering och översvämningsbuffert då låglänta områden i anslutning till Lokasjön riskerar översvämmas vid 100-meters, 200-meters och högsta flöde. Här undantas exploatering i den fördjupade översiktsplanen då det inte är lämpligt.

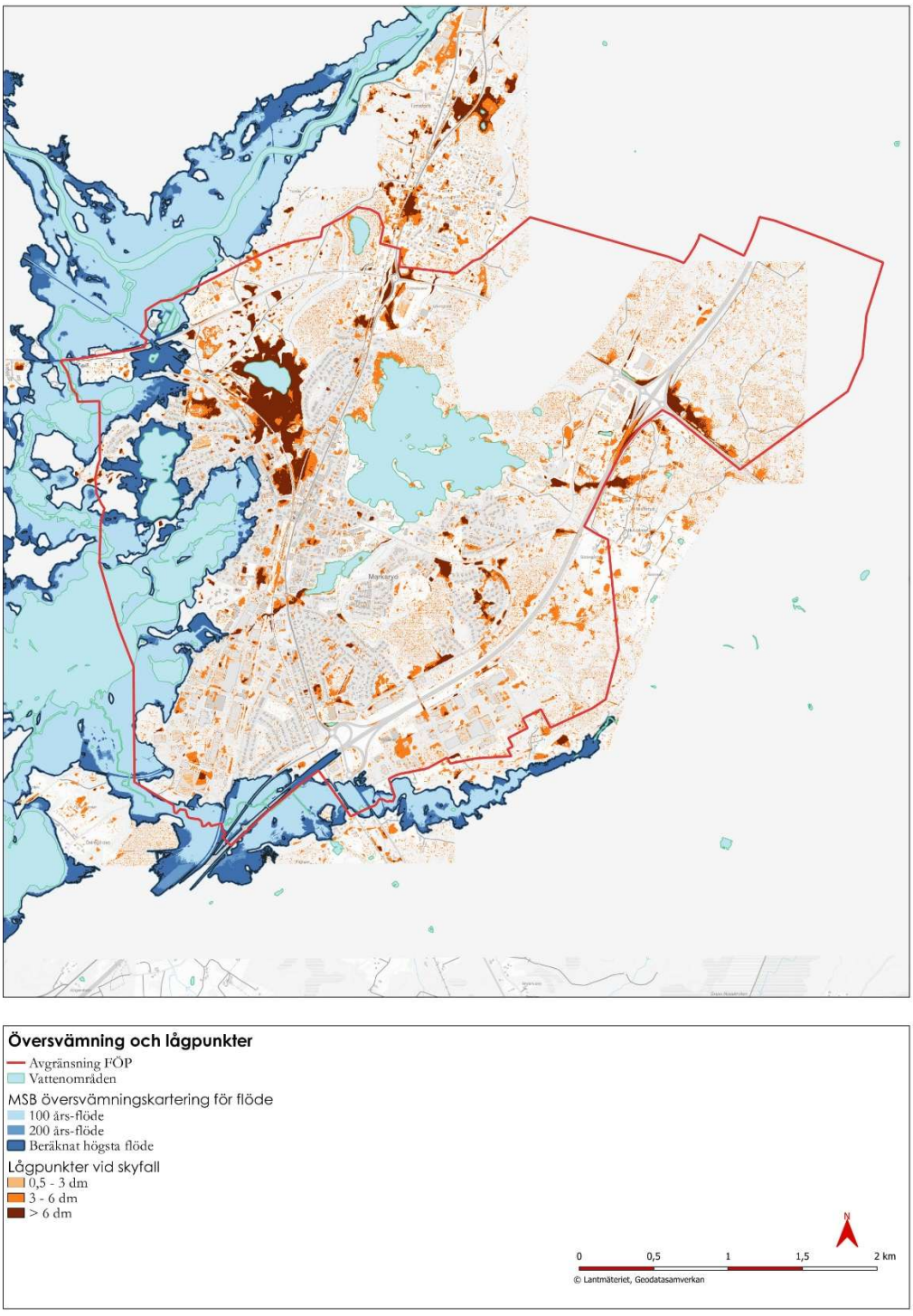
En klimatplan ska upprättas som behandlar höga flöden, översvämning, skyfall och skyddsåtgärder från Lagans avrinningsområde. En klimatplan bedöms medföra positiva effekter i det fortsatta arbetet med detaljplan för utveckling inom riskområden.

Sammantaget bedöms planförslaget medföra risk för negativa effekter vid översvämning. Bedömningen grundar sig på att planförslaget föreslår bostäder vid Skärsjön som riskerar översvämmas vid högsta flöde. Översvämningsrisker är därför av stor vikt att ta hänsyn till i samband med kommande detaljplanering.

Det är positivt att bebyggelse inte ska tillåtas i lågpunkter eller instängda områden. En klimatplan ska upprättas som utgör god beredskap, vägledning av utformning och anpassning av nya bostäder vid riskutsatta områden.

6.5.3 Förslag till åtgärder

- Framtagande av klimatplan bör prioriteras. Karteringen bör bestå av en kartläggning av känsliga områden, med analys av konsekvenser för den befintliga byggda miljön och tillkommande bebyggelse samt en åtgärdsplan.
- Geotekniska säkerhetsfrågor kopplat till ras, skred och erosion ska klarläggas i samband med detaljplanering och bygglovsgivning i riskområden.

Figur 7. Översvämningsrisker vid 100-års flöde, beräknat högsta flöde samt lågpunkter där vatten kan samlas vid ihållande regn/skyfall i Markaryds tätort. Källa: Markaryds kommun, 2024.

6.6 Hushållning med naturresurser

Planförslagets ställningstaganden

- Förtätning och komplettering av verksamhetsområden uppmuntras där det är möjligt.
- Exploatering av våtmarker eller sumpskogar ska i så stor grad som möjligt undvikas.

6.6.1 Förutsättningar

En långsiktigt god hushållning med mark-, vatten, energi och råvaror kan kopplas till uttalandet i Brundtlandkommissionens rapport om att ”kommande generationer ska ha möjlighet att tillfredsställa sina behov och ha tillgång till de resurser de behöver”. Hushållning med resurser i den översiktliga planeringen kan exempelvis handla om att värna jordbruksmarken för framtida odlingsbehov och att skydda opåverkade och ekologiskt känsliga mark- och vattenområden från exploatering (Boverket, 2024).

Enligt miljöbalken 3 kapitel 4 § är jord- och skogsbruk av nationell betydelse men anges inte som riksintresse. I Markaryds kommun utgör jordbruksmarken knappt fyra procent av kommunens totala areal. Enligt kommunens näringslivsregister finns i dagsläget inga inregistrerade jordbruk i Markaryds kommun.

Planförslaget föreslår ingen förändrad markanvändning på jordbruksmark.

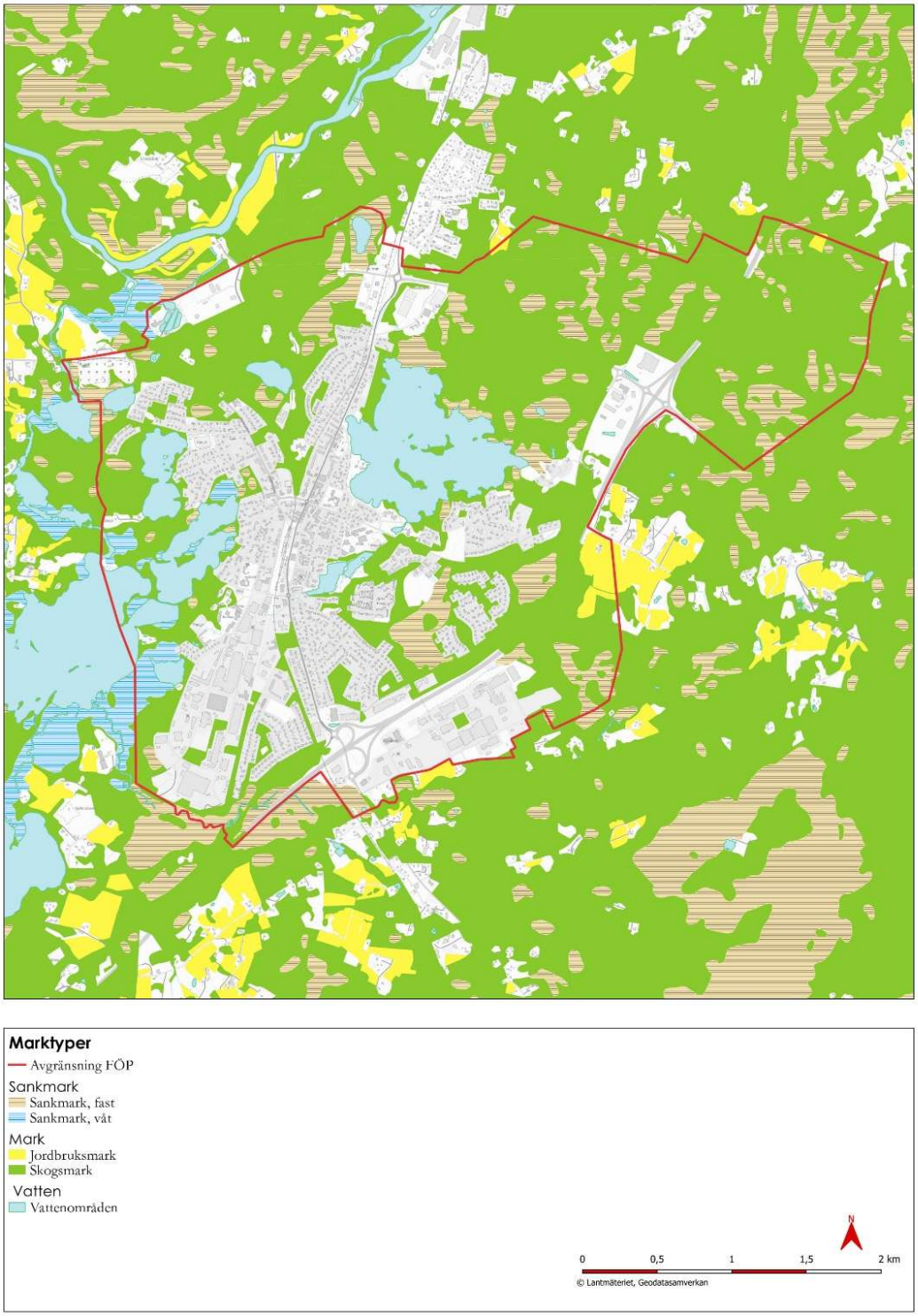
6.6.1.1 Areella näringar (skogsnäring)

Skogsbruksnäringen är av nationell betydelse enligt miljöbalken. Skogsmark som har betydelse för skogsnäringen ska så långt möjligt skyddas mot åtgärder som påtagligt kan försvåra ett rationellt skogsbruk.

I Markaryds kommun är skogslandskapet dominerande och skogsmarken utgör 80 procent av kommunens yta, se Figur 8. Det finns många små bokskogsområden i kommunen, ofta i anslutning till åsar, myrar och sjöar. Rikliga områden med ädla lövträd återfinns nära en del odlingslandskap.

6.6.1.2 Torv

Markaryd har stora områden av torvmark, främst centrerat kring E4 och väg 15, se Figur 8.

Figur 8. Marktyper inom planområdet. Källa: Markaryds kommun.

6.6.2 Miljöeffekter

Planförslaget innebär att natur-, skogs- och torvmark tas i anspråk till förmån för utveckling av bostäder, idrottsändamål och industriverksamheter.

I planförslaget finns ställningstaganden om förtätning och komplettering av redan befintliga verksamhetsområden norr om väg 15 vilket innebär att ianspråktagande av skogsmark kan göras mer effektivt än vid exploatering av helt nya områden. I Markaryds kommun är skogslandskapet dominerande och skogsmarken utgör 80 procent av kommunens yta och den föreslagna ytan för verksamhetsområde i planförslaget utgör en mycket liten del av den totala ytan som används för skogsbruk i kommunen (Markaryds kommun, 2022).

Skogsmark behöver avverkas till förmån för idrottsändamål. Detta innebär att tätortsnära rekreationsstråk vid Getesjön och områden för skogsrelaterade ekosystemtjänster riskerar att försvinna. Skogsområden intill bebyggelse erbjuder bland annat skuggning och infiltrationsmöjligheter av dagvatten.

Ianspråktagandet av torvmark bedöms medföra negativa effekter ur ett naturresursperspektiv, även om planförslaget kan medföra förlust av en liten andel yta torvmark. Exploatering av torvmark innebär även minskad tillgång till resursen i framtiden. Har ytan väl hårdgjorts är det inte längre möjligt att bruka marken.

Av planen framgår att exploatering av våtmarker eller sumpskogar i så stor grad som möjligt ska undvikas och att en övergripande plan ska tas fram för att säkerställa bevarandet och, där det är möjligt, så även restaurering av kommunens våtmarker.

Sammantaget bedöms planförslaget medföra risk för negativa effekter för hushållningen med naturresurser. Bedömningen grundar sig dels på att skogsmark exploateras till förmån för verksamheter, dels en eventuell förlust av torvmark som riskerar att medföra negativa effekter för framtida hushållning med naturresursen då ett ianspråktagande är irreversibelt. Skogsmark är dock dominerande inom Markaryds kommun och förlusten som ny markanvändning medför utgör en mycket liten del av den totala ytan som finns i området.

Planförslaget pekar ut förtätning av bostäder på naturmark i anslutning till befintliga bostadsområden som begränsar risk för utveckling av utspridd bebyggelse.

Det är positivt att planförslaget inte föreslår utveckling på jordbruksmark.

6.6.3 Förslag till åtgärder

- I samband med vidare detaljplanering av verksamhetsområden bör utformning ta hänsyn till förekomst av torvmark. I stället bör marken kunna användas för att hantera dagvatten eller skapa gröna korridorer.

7 Samlad miljöbedömning

I detta avsnitt sammanfattas miljöbedömningen av den fördjupade översiktsplanen i förhållande till nollalternativet samt uppfyllelse av miljömål. Bedömningsskalan kan ses i kapitel 2 Miljökonsekvensbeskrivningens syfte och metod för bedömning.

7.1 Nollalternativet

Mindre yta naturmark försvinner i nollalternativet i jämfört med planförslaget då färre bostäder tillkommer i nollalternativet. Förtätning och komplettering av verksamhetsområden uppmuntras även i gällande översiktsplan, vilket innebär besparingar i form av hushållning med kommunens markresurser. Utveckling sker samordnat inom ett område som idag redan är påverkat av verksamheter och infrastruktur och någon större förändring på landskapsbilden bedöms inte ske.

Nollalternativet och planförslaget tar lika stor andel skogsmark i anspråk varpå effekterna för naturmiljön bedöms bli likvärdiga. I nollalternativet föreslås likt planförslaget bostäder vid Skärsjön, men med en mindre bebyggelseutveckling varpå också påverkan på det generella strandskyddet undviks.

Inte heller i nollalternativet föreslås bebyggelseutveckling inom områden med kulturhistoriskt värdefulla miljöer, men påverkan kan likt planförslaget ske på kända och idag okända fornlämningar.

I nollalternativet tillkommer likt planförslaget hårdgjorda ytor. Gällande översiktsplan förespråkar lokalt omhändertagande och rening av dagvatten vilket kan leda till att andelen föroreningar som når vattenförekomsterna minimeras. Likt den fördjupade översiktsplanens ställningstaganden ska strategiska dagvattendokument tas fram. Det bedöms därmed finnas samma förutsättningar för att kunna hantera dagvattnet på ett fullgott sätt i nollalternativet som i planförslaget.

Det föreslås även utveckling av bostäder vid Skärsjön i nollalternativet som riskerar att översvämmas som följd av förhöjda vattennivåer. Det rekommenderas så även i gällande översiktsplan att en klimatanpassningsplan ska tas fram för kommunen, med kartläggning och åtgärder för att säkra bebyggelsen vid skyfall och översvämning.

7.2 Planförslaget

Den föreslagna markanvändningen bedöms medföra effekter enligt nedanstående skala. Utifrån en sammanvägning av samtliga bedömda miljöaspekter bedöms utvecklingen i ett nollalternativ medföra likvärdiga negativa effekter än föreslagen markanvändning i den fördjupade översiktsplanen. I jämförelse med planförslaget är osäkerheten dock större vid bedömningen av nollalternativet då alternativet saknar en konkret vägledning för var i tätorten den förväntade utvecklingen sker inom Markaryds kommun.

Tabell 3. Sammanfattande tabell av planförslagets påverkan på berörda miljöaspekter.

Miljöaspekt	**Planförslag**
Landskapsbild	*Försumbara effekter*
Naturmiljö	*Negativ effekt*
Kulturmiljö	*Risk för negativ effekt*
Yt- och grundvattenkvalitet	*Försumbara effekter*
Risk för översvämning	*Risk för negativ effekt*
Hushållning med naturresurser	*Risk för negativ effekt*

Negativa effekter bedöms uppstå för aspekten Naturmiljö. Detta utifrån att skogsmark avverkas som hyser funktioner gynnsamma för den biologiska mångfalden. En utveckling och förtätning av bostäder kan komma inskränka på rådande strandskydd, vilket kan påverka livsvillkor för djur- och växtlivet på land och i vatten. Då ingen naturvärdesinventering utförts för planområdet går det ej att bekräfta omfattningen av effekterna i denna tidiga del av processen. I det fortsatta detaljplanearbetet föreslås att naturvärdesinventeringar utförs där så krävs för att kunna bedöma och minimera den påverkan som kan komma att uppstå med planerad markanvändning.

Risk för negativa effekter bedöms uppstå för aspekterna Kulturmiljö, Risk för översvämning och Hushållning med naturresurser.

Kända och idag okända fornlämningar kan komma att påverkas i planförslaget. Utifrån planens ställningstagande att värna och bevara kommunens kulturvärden, bedöms det finnas goda möjligheter för hänsyn och anpassning till fornlämningar och kulturmiljöer i det fortsatta arbetet.

Bostäder föreslås vid strandnära områden, men det är positivt att bebyggelse inte ska tillåtas i lågpunkter eller instängda områden. Det är viktigt att ta hänsyn till översvämningsrisker i samband med kommande detaljplanering. En klimatplan ska upprättas som ska vara vägledande vid utformning och anpassning av nya bostäder vid riskutsatta områden. Planförslaget föreslår också att naturmark ska kunna utgöra en viktig del av vattenhantering och översvämningsbuffert då låglänta områden riskerar översvämmas. I dessa områden undantas utveckling och pekas i stället ut i markanvändningskartan som områden för ”Natur, översvämningsbuffert och dagvattenhantering”.

Planförslaget utgår från förtätning av bostäder och verksamhetsområden som är positiv för den kommunala hushållningen. Inga förändrad eller ny markanvändning sker inom jordbruksmark och ställningstaganden i planen är att se natur- och kulturmiljöer som en tillgång vid planering av bostäder och verksamheter. Däremot exploateras skogsmark, men den utgör endast en liten del av den totala ytan som finns inom kommunen. Även torvmark riskerar påverkas av planförslaget, men det bedöms finnas möjlighet att undvika påverkan i det fortsatta arbetet med detaljplan.

Försumbara effekter bedöms uppstå för aspekterna Landskapsbild och Yt- och grundvattenkvalitet.

Komplettering av verksamheter sker vid idag redan verksamhets- och infrastrukturpåverkade, varför ingen större påverkan på landskapsbilden bedöms uppstå. Gestaltning är av största prioritet för ny bebyggelse där målet är att berika orten och komplettera omgivande bebyggelse på ett tilltalande sätt. Det är positivt att ett kommunalt kulturmiljöprogram föreslås tas fram som underlättar för att synliggöra, bevara, utveckla och ta tillvara kulturhistoriskt värdefulla miljöer. Planförslaget föreslår också ytterligare utredningar som kan mildra eventuella negativa effekter. Exempelvis föreslås skuggstudier och stadsbildsanalys upprättas inom de centrala delarna av Markaryd.

Planerad markanvändning bidrar till att andelen hårdgjord yta inom kommunen ökar och ökad mängd förorenat dagvatten som behöver hanteras. Planen strävar efter en dagvattenhantering som tar hänsyn till klimatförändringar, minimering av miljöskadliga ämnen och som gestaltas väl.

7.3 Uppfyllelse av miljömål

Sju miljökvalitetsmål har bedömts vara relevanta för den fördjupade översiktsplanen. Nedan presenteras en översiktlig bedömning huruvida planförslaget bidrar till de miljökvalitetsmål som berörs enligt följande skala:

- Planförslaget bidrar inte till att målet uppfylls
- Planförslaget bedöms varken bidra eller motverka att målet uppfylls
- Planförslaget bedöms bidra till att målet uppfylls

Begränsad klimatpåverkan		Skogs- och torvmark fungerar som kolsänkor och binder koldioxid. Planförslaget innebär avverkning av skogsmark och borttagande av mindre andel torvmark som spelar en viktig roll för att begränsa klimatpåverkan.
Levande sjöar och vattendrag		Förtätning av bostäder och verksamheter föreslås där befintlig VA förekommer. Hårdgjorda ytor innebär ökad föroreningsbelastning, men påverkan bedöms som försumbar och bedöms inte äventyra möjligheten till att nå fastställda miljökvalitetsnormer.
Grundvatten av god kvalitet		Den fördjupade översiktsplanen föreslår inga åtgärder som bedöms medföra påverkan på miljömålet.
Myllrande våtmarker		Torvmark föreslås tas i anspråk till förmån för verksamhetsutveckling.
Levande skogar		Ung och produktiv skogsmark tas i anspråk till förmån för utveckling av verksamhetsområde.
God bebyggd miljö		Utveckling av bostäder och verksamheter vid redan befintliga områden samt att Markaryds centrum får en mer enhetlig stadskärna bidrar till målet. Det är positivt att planen avser anpassa och ta hänsyn till befintliga natur- och kulturvärden inom planområdet.
Ett rikt växt- och djurliv		Skogsmark med funktioner som gynnar biologisk mångfald försvinner. Då det saknas utförd naturvärdesinventering för planområdet finns en osäkerhet i planförslagets påverkan på miljömålet.

8 Fortsatt arbete och uppföljning

Enligt 6 kap. 19§ MB måste alla planer och program som omfattas av kravet på miljöbedömning följas upp. Ansvaret för uppföljningen har den kommun eller myndighet som beslutar om antagandet av planen eller programmet. Miljöbalken ställer inga preciserade krav på hur uppföljningen ska gå till, men det är en fördel om uppföljningen av miljöpåverkan kan integreras i den sedvanliga planeringsprocessen. Syftet med uppföljningen är bland annat att kontrollera att negativ miljöpåverkan inte blir större än avsett samt att upptäcka och åtgärda oförutsedda negativa konsekvenser.

En fördjupad översiktsplan tas fram i ett tidigt skede i planeringen av ny bebyggelse och infrastruktur och är av en mer strategisk art. Miljökonsekvensbeskrivningens detaljeringsgrad är vald med hänsyn till planens översiktliga nivå och det tidiga skedet av beslutsprocessen. Vid detaljplaneläggning avgörs hur mark och vatten används inom ett område och genom planbestämmelser kan användningen regleras. Miljöbedömningen utgör dock ett underlag för att i efterföljande planarbete genomföra anpassningar och åtgärder för att förebygga, minimera eller förhindra negativa effekter på miljön. Förslag till vidare utredningar och frågor som är viktiga att beakta i det fortsatta planarbetet presenteras under respektive miljöaspekt i kapitel 7.

Planförslagets påverkan på aspekterna Buller och Farligt gods har avgränsats bort i denna miljöbedömning då de inte bedömts innebära betydande miljöpåverkan. I det fortsatta detaljplanearbetet ska dock riskavstånd till miljöfarliga verksamheter och transportleder för farligt gods följas och en bullerutredning föreslås i det fortsatta arbetet för utveckling av föreslagna bostäder nära E4 och i centrum där Markarydsbanan löper genom.

I det fortsatta detaljplanearbetet kan konflikter med exempelvis natur- och kulturvärden, fornlämningar, förorenad mark och påverkan på vatten och torvmark behöva hanteras. Följande frågeställningar bedöms viktiga att beakta:

- Påverkas områden som omfattas av biotopskyddsbestämmelserna av planförslagets åtgärder? Åtgärder som kan skada naturmiljön i biotopskyddade miljöer behöver dispens från biotopskyddet.
- Anmälan enligt miljöbalken, exempelvis anmälan eller tillstånd om vattenverksamhet om åtgärderna kräver arbete i vatten eller anmälan för samråd för åtgärder som väsentligt förändrar naturmiljön (12:6-samråd).
- Utifrån områdets fornlämningsbild kan länsstyrelsen komma att meddela att arkeologiska insatser krävs. För att inte hamna i förseningar i planarbetet bör samråd med länsstyrelsen tas i god tid.
- Om eventuella markarbeten i anslutning till potentiellt förorenade områden blir aktuellt kan det bli aktuellt med en anmälan enligt 28 § förordningen (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd.
- Viss utveckling föreslås i områden som präglas av blöta miljöer med sumpskog och torvmark där åtgärder och verksamheter i vatten kan bli aktuella (vattenverksamhet enligt 11 kap. 3 § MB).

Pågående klimatförändringar behöver också beaktas i planeringen då ett varmare klimat kan medföra risker som vi idag inte kan förutse. För att minska sårbarheten i samhället och öka anpassningen till ett förändrat klimat krävs en ökad beredskap för att hantera till exempel högre översvämningsnivåer och intensiva skyfall.

9 Referenser

Fornsök. (2025). Webbsida. Fornsök

Holmström, L. (2019). *Framtidens Markaryd, utvecklingsförslag; ”Vi möts på stan”.*

Länsstyrelsen i Kronobergs län. (2020). Rapport*. Riksintresseutredning för Markaryds kommun.*

Markaryds kommun. (2022). *Översiktsplan. Markaryds kommun år 2030 med utblick mot 2050*. Del 1–3 Planförslag, Effekter och Konsekvenser.

Markaryds kommun. (2024). *Blå- och grönstrukturplan*.

Markaryds kommun. *Undersökning om betydande miljöpåverkan*. November 2024.

Markaryds kommun. (2025). *Fördjupad översiktsplan, Markaryd tätort.*

MSB - Myndigheten för samhällsskydd och beredskap. (2025) Webbsida. http://www.msb.se Översvämningskarteringar | MSB

Boverket. (2024). Webbsida. *God hushållning - PBL kunskapsbanken - Boverket*

Naturvårdsverket. (2024). Webbsida. http://www.naturvardsverket.se

Riksantikvarieämbetet. (2025). Webbsida. https://www.raa.se *Definition av kulturarv och kulturmiljö - Riksantikvarieämbetet*

Norconsult